INSCRIPTIONES GRÆCÆ PALMYRENORUM,

cum

Scholiis & Annotationibus

EDWARDI BERNARDI

ET

THOMÆ SMITHI.

TRAJECTI ad RHENUM,

Apud FRANCISCUM HALMAM, Acad. Typogr. cIↄ. Iↄ. c. xcviii.

LECTORI

THOMAS SMITHUS S.

T melius edoceare, erudite Lector, quo felici casu quibusque auspiciis sequentes Inscriptiones e tenebris, in quibus per multas annorum centurias latuere, tandem in publicam lucem eruantur, pauca hic in vestibulo, antequam in adyta sis admittendus, præfari omnino necessarium duco.

Cum Angli mercatores, viri egregii & nobili prosapia oriundi Halebi (veterum Græcorum Chalybonis) in Syria commorantes, frequenti cum Arabibus cæterisque nobilissimi totius Orientis emporii civibus, vicinæque regionis incolis conversatione habita, Tadmoræ, (ita enim Palmyra, recuperato vetustissimo nomine, hodie nuncupatur) sex dierum itinere versus carbam dissitæ, rudera, veteris illius magnificentiæ & splendoris admirandas plane reliquias, adhucdum exstitisse intellexissent, ex iis non pauci laudatissimo ea videndi desiderio incitati, pro amore literatæ Antiquitatis, communicatis istam urbem Europæis incognitam adeundi consiliis, iter istud, a quo aut viarum per inhospitam

*eremum difficultatibus, aut periculis ex insidiis latronum, qui in quosvis illorum latibula abditosque recessus audaci pede ingredi ausuros grassantur, neutiquam erant absterrendi, magno animo susceperunt. Hoc factum erat mense Julio A.Ch.*M.DC.LXXVIII. *Sed perfidia Melkami, Arabum, qui istis locis insidebant, Reguli, propositum illud in irritum plane cedebat. Ille enim vir animo agresti & effero, caussatus neminem e gente Francorum eo usque in secretiora deserti antea penetrasse, jamque viis inviis per quas ad Tadmoram eundum sit, cognitis & exploratis, facile fore Turcis, illis monstrantibus, armatos milites ad illos perdendos immittere, duos e comitibus, quos pro more cum muneribus ad ipsius gratiam aucupandam præmisere, morte intentata, tanquam captivos apud se detinuit, cum reliquis quoque prælium initurus, nisi illorum vitam seque ab imminente periculo, bis mille thaleris datis, cum duplum latro iste primo exposceret, hisce angustiis constituti, redemissent. Inde moesti recessere, solis oculis quasi eminus raptimque ista rudera lustrare, absque aliqua diligenti indagine contenti: cum Arabibus, licet jam placatis, ob violatam fidem, vix esset tuto fidendum. Sed tantæ perfidiæ aliorumque flagitiorum, quorum manifestus tene-*

tenebatur, pœnam postea luebat barbarus iste Emirus, ab Halebensi Præfecto, quem Bassam nuncupant, strangulatus.

Tandem vero igneus ille mentis vigor, cui malorum, quæ passi sunt, cum memoria frigidam affudisset, redaccendi cœperat, præsertim cum favore Husæini, Arabum, qui longe lateque immanes illas solitudines incolunt, Principis, quendam e suis, viæ ductorem, & Tadmorensibus bene cognitum, in majorem securitatem obtinuissent. Qua spe & fiducia erecti fretique, iter istud ineunte Octobre, A. Ch. M. DC. XCI. *denuo institutum, favente divina providentia auspicatissime absolverunt. Itineris historiam, una cum Palmyræ notitia, in qua sequentes Inscriptiones continentur, descripsit vir reverendus, Guilielmus Halifaxius, mercatoribus Anglis a sacris, & Collegii Corporis Christi apud Oxonienses Socius, quam ad Virum eruditissimum D. Bernardum transmittendam curavit, hic vero ad me, ut Actis Philosophicis Regalis Societatis Londinensis insereretur, ne cultiorem Europam diutius laterent hæc tam venerandæ antiquitatis, quæ nondum edacitas temporis, aut terræ motus, aut Arabum Turcarumque barbaries penitus absumpserant, monumenta. Annuerunt citra moram Viri Clarissimi, quibus illa Acta condendi cura*

 de-

demandata est, & cimelium hoc, licet argumenti ab instituto suo paulo alienioris primo intuitu esse videretur, incomparabili isti observationum Philosophicarum & Mathematicarum thesauro adnumerari facile passi sunt. Nolo autem vel compendio ea referre, quæ majori cum fructu & delectatione fuse ex istis Actis petenda sunt: mihi enim sola res est cum Inscriptionibus, quas felix D. Halifaxii diligentia quatriduo, dum illic moratus est, investigando detexit. Errores inter exscribendum admissos, nemo, qui characteres in marmoribus, temporis injuriam passis, aut excisos aut exesos & plane evanidos fuisse in mentem revocaverit, illi absque injustissimi censoris infamia exprobrare potest. Potius laudibus, quas meretur, cumulandus est, quod hasce eruditæ antiquitatis gazas, tanto cum labore & impendio reclusas, orbi literario liberali manu impertitus fuerit.

Hujus autographum quum primum perlegerim, D. Bernardum rogavi, ut in hasce Inscriptiones commentariolum adornare vellet. Quo minus consilium hoc meum facili aure tunc temporis exceperit Vir amicissimus, qui æquum postulanti pro amore, quo erga me ex consuetudine & familiaritate ab ineunte juventute nostra ultra novem annorum lustra continuata orto ferebatur, morem gerere solitus erat; ob-

obstabant tum studia longe diversi generis, quibus distinebatur, tum maxime ægritudo, qua laborabat. Mox vero otium nactus, & a morbo paulo recreatus, se expugnari iteratis precibus meis passus est. Quod consulto feci, satis gnarus, neminem aut feliciori ingenio, aut sagaciori judicio, aut solidiori eruditione, quicquid obscurum aut intellectu difficile in istis marmoribus occurrebat, explicaturum. Quod vero schediasmata hæc publici juris non fierent, vel ante susceptum iter Hollandicum, vel post ipsius reditum, dum in vivis esset, multa intercessere, quæ nunc celabo. Paucis ante obitum diebus illa ad me transmisit Vir optimus, ὁ νῦν ἐν ἁγίοις, *ut una cum meis in eadem marmora Palmyrena annotationibus (ita enim moriens statuebat) tandem aliquando luce publica donarentur. Norat enim me quippiam hac ex parte pridem molitum fuisse, si per illum, si per alios, qui istam gloriam laudemque præripere, si qua manet, magno nisu contenderunt, id liceret. Veruntamen fortasse, quod hic non invitus, imo maxima cum lubentia fatebor, ab isto labore, ut ut tenui & perpusillo, tanquam inutili & supervacaneo abstinuisse debueram: & omnino puduisset isti purpuræ hosce laceros pannos attexuisse, nisi affectus erga optimum amicum, qui id voluit, cujus memo-*

ria ſemper apud me ſacra erit, juſſiſſet, ut ipſius famæ poſthumæ & nunquam intermoriturae, dum ſtabit Oxonium, (ſtabit autem in æternum) vel ſuſque deque habita propria, velificarer. Inſcriptiones a me quoque Latine pridem converſas longe alio ordine, quod hic præmonendum duco, poſueram, quem, ne moleſtia in inveſtigandis annotatis Lectori oriretur, mutavi, ut numeris Bernardinis pariter reſpondeant. Quod vero jam conjunctim prodeant, totum illud, quantum quantulumcunque eſt, Viro Clariſſimo & Doctiſſimo Theodoro Janſſonio ab Almeloveen, Literaturæ politioris Harderovici in Gelria Profeſſori, utriuſque noſtrum communi amico, acceptum referendum eſt, & cui, poſt D. Bernardum τὸν πάνυ, gratiæ, ſi quippiam inde animo tuo adlubeſcat, tuiſve ſtudiis inſerviat proſitque, merito debebuntur.

Plin. Nat. Hiſt. lib. v. *cap.* 25.

Palmyra urbs nobilis ſitu, divitiis ſoli, & aquis amœnis, vaſtos undique ambitu arenis includit agros, ac velut terris exempta a rerum natura, privata ſorte inter duo imperia ſumma Romanorum Parthorumque, & prima in diſcordia ſemper utrinque cura. Abeſt Seleucia Parthorum, quæ vocatur ad Tigrin, CCC. XXXVII. M. Paſſ. a proximo vero Sy-

Syriæ litore CCIII. M. & a Damasco XXVII. propius.

Josephus Antiquit. Judaic. lib. VIII. *cap.* 2.

Ἐμβαλὼν δὲ καὶ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐπάνω Συρίας, καὶ κατασχὼν αὐτὴν, ἔκτισεν ἐκεῖ πόλιν μεγίστην, δύο μὲν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς ἄνω Συρίας διεστῶσαν, ἀπὸ δ' Εὐφράτου μιᾶς, ἀπὸ δὲ τῆς μεγάλης Βαβυλωνίας ἓξ ἡμερῶν ἦν τὸ μῆκος. Αἴτιον δὲ τοῦ τὴν πόλιν οὕτως ἀπὸ τῶν οἰκουμένων μερῶν τῆς Συρίας ἀπωκεῖσθαι, τὸ κατωτέρω μὲν οὐδαμοῦ τῆς γῆς ὕδωρ εἶναι, πηγὰς δ' ἐν ἐκείνῳ μόνῳ τῷ τόπῳ εὑρεθῆναι καὶ φρέατα. Ταύτην οὖν τὴν πόλιν οἰκοδομήσας καὶ τείχεσιν ὀχυρωτάτοις περιβαλὼν, Θαδαμόραν ὠνόμασε, καὶ τοῦτ' ἔτι νῦν καλεῖται παρὰ τοῖς Σύροις, οἱ δὲ Ἕλληνες αὐτὴν προσαγορεύουσιν Παλμυράν.

h. e.

Ingreſsus deinde in deſertum, quod eſt ſuper Syriam, ejuſque regionis potitus, urbem ibi maximam condidit, duorum dierum itinere a ſuperiore Syria diſtantem, ab Euphrate vero unius. Ad magnam autem Babylonem inde ſex dierum via protendebatur. Quare autem a reliquis cultæ Syriæ partibus hæc urbs tam procul habitetur, cauſa hæc eſt, quod mediterranea

per desertum petentibus, ibi demum fontes ac putei reperiuntur. Hac igitur urbe extructa, & mœnibus validissimis cincta, Thadamoram eam appellavit, quo nomine etiam nunc a Syris vocatur. Græci Palmyram nominant.

IN-

INSCRIPTIONES
GRÆCÆ
PALMYRENORUM

cum

Versione Latina & Scholiis

EDWARDI BERNARDI.

D. THOMÆ SMITHO

EDWARDUS BERNARDUS

S.

Uanquam Epiſtolas tuas, O cor & medulla amicitiæ noſtræ, & alia munera grato animo in ſinum hunc recipere ſoleo; eas tamen *Notitias*, quas tuo dono hodie accepi, tanquam germanæ & famæ nunquam marceſcentis pignora, multo chariores habeo, &, dum vivam, reverenter adſervabo. Sic enim Aſianarum Eccleſiarum Pleiadas e tenebris denuo accitas: ſic antiquiſſimorum Epiſcoporum ſedes inſtauras, ut candelabrum ἑπτάλοφον cum magno Theologo & Apocalypta iterum ardens ac fulgens videre mihi videor. Præterea, in deſcriptione urbis Conſtantini Silentiarios, Codinos, Gyllios, cæteros exſuperas. Fruere diu ſuperſtes hac laude, quam ſuam

eſſe

esse maluit Sponius, & præter morem ingenuum aut fas sibi abripere.

Gaudeo tamen mihi jam novum adesse munus, quod tecum queam impertire volente spero, & læto. Id est Epigrapharum Sylloge, quas a Columnis *Palmyrenis* charissimus Amicus, *Guilielmus Halifaxius* pulchro studio descripsit. Utinam *Syriaca* plura ipse addidisset sub Græcis, & Epocham *Palmyrenam* a *Seleuco* victore, non ab *Alexandri* Magni obitu, incepisset. Historiæ vero *Augustæ* Scriptores qui teruntur, & *Herodianus* Grammaticus plerasque Inscriptionum istarum multum illustrant. Verum isthæc vix sunt nostri otii. Attamen si hæc commiseris *Philosophicarum Transactionum*, ut nunc loquuntur, conditoribus, haud injucundum πρόπομα fuerit, donec vir illustris & adprime doctus D. *Cuperus* uberiora forte ediderit de urbe Solomonis ejusque reliquiis. Vale Vir venerabilis.

Oxoniæ, Nonis Octobribus.
A. D. 1695.

AD

Clarissimum Virum

ROBERTUM HUNTINGTONUM,

EDWARDUS BERNARDUS.

Reves quidem has adnotationes in Monumenta satis rara cur Tibi ante cæteros dedicarem, Vir venerande, præter amicitiam diuturnam & singularem tuam eruditionem, aliæ duæ causæ accedunt. Ipse enim Anglorum primus iter Palmyrenum magno certe animo & de prisca Syrorum scriptura sollicito instituisti; & nisi Arabes prædatores intervenissent, ignotam illam Literaturam nostro orbi exposuisses. Restat adhuc argumentum

tum alterum, mihi ſateor ſuave & perutile. Namque ultra ſeptingentos Codices Orientalis Doctrinæ ſumma diligentia & audaci plane impendio a Moſlemiis aliiſque Aſiæ ſectis redemiſti. Hanc ob cauſam bona ſedulitas Oxoniæ, & viri omnes, qui ſacras literas amant, & qualis obſecro Chriſtianus is eſt, qui has non amat? Tibi ſemper gratulabuntur. Vale.

MONUMENTA PALMYRENA.

In turri sepulchrali apud Palmyram quinque tabulatorum, opere Romano.

I. pag. 108. *Philos. Transact.*

Ο ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΑΙΩΝΙΟΝ ΓΕΡΑC ΩΚΟΔΟΜΗCΕΝ ΓΙΧΟC ΜΟΚΙΜΟΥ ΤΟΥ ΚΑΙ ΑΚΙΑCΙCΟΥ ΤΟΥ ΜΑΝΝΑΙΟΥ ΕΙC ΤΕ ΕΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΥΙΟΥC ΚΑΙ ΕΓΓΟΝΟΥC ΕΤΟΥC ΔΙΤ ΜΗΝΕΙ ΞΑΝΔΙΚΩ.

Monumentum hoc decus sempiternum exstruxit Gichus filius Mocimi, qui & Aciasises, filii Mannæi sibi ipsi & filiis posterisque eorum anno CCCXIIII. *a*

In turri adversus præcedentem.

II. pag. 107.

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΕΚΤΙCΑΝ ΕΛΑΒΗΛΟC ΜΑΝ-

A ΝΑΙΟC

a A.D. 2. an. 45. Octaviani Augusti. Malo tamen rescribere ΔΙΥ, quod est A.D. 102. an. 5. Trajani, qui ante biennium Palmyram Provinciæ Syriacæ adjecerat.

ΝΑΙΟϹ ϹΟΧΑΕΙϹ ΜΑΛΧΟϹ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ ΤΟΥ ΜΑΝΝΑΙΟΥ ΤΟΥ ΕΛΑΒΗΛΟΥ ΑΥΤΟΙϹ ΚΑΙ ΥΙΟΙϹ ΕΤΟΥϹ ΔΙΥ ΜΗΝΟϹ ΞΑΝΔΙΚΟΥ.

Monumentum isthoc condiderunt Elabelus, Mannæus, Sochaës, Malchas, filii Vaballathi filii Mannæi filii Elabeli sibi & filiis anno CCCCXIV. *b* mense Xanthico.

In templo Moslemio apud Tibam oppidum Euphratem versus a Palmyra pergenti.

III. pag. 109.

ΔΙΙ ΜΕΓΙϹΤΩ ΚΕΡΑΥΝΙΩ ΥΠΕΡ ϹΩΤΗΡΙΑϹ ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΥ ϹΕΒ. ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΓΑΘΑΝΓΕΛΟϹ ΑΒΙΛΗΝΟϹ ΤΗϹ ΔΕΚΑΠΟΛΕΩϹ ΤΗΝ ΚΑΜΑΡΑΝ ΩΚΟΔΟΜΗϹΕΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΛΙΝΗΝ ΕΞ ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΕΤΟΥϹ ΕΜΥ. ΜΗΝΟϹ ΛΩΟΥ.

Jovi maximo fulminatori pro salute Trajani Hadriani Augusti domini sui Agathangelus Abilenus ex Decapoli cameram exstruxit & lectum de pecunia sua dedicavit anno CCCCXLV. *c* mense Loo.

Inscriptum columnæ duodecim pedes crassæ, altæ plus quam XLII. pedes.

IV. pag. 94.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟϹ ΒΑΡΕΙΧΕΙΝ ΑΜΡΙϹΑΜϹΟΥ ΤΟΥ ΙΑΡΙΒΩΛΕΩϹ ΚΑΙ ΜΟΚΙΜΟΝ

ΥΙΟΝ

b A. D. 102. an. 5. Trajani.

c A. D. 133. an. 17. Hadriani.

ΥΙΟΝ ΑΥΤΟΥ ΕΥϹΕΒΕΙϹ ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΑϹ ΤΕΙΜΗϹ ΧΑΡΙΝ........

Senatus populuſque Baricham filium Amriſamſæ filii Jaribolis, & Mocimum filium ejus pios patriæque amantes honoris cauſa poſuerunt........

Ejuſdem proceritatis columnæ alii inſculptum.

V. pag. 92.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟϹ ΑΛΙΛΑΜΕΝΑ ΠΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΟΚΙΜΟΥ ΤΟΥ ΑΙΡΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΘΑ ΚΑΙ ΑΙΡΑΝΗΝ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΑΥΤΟΥ ΕΥϹΕΒΕΙϹ ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΑϹ ΚΑΙ ΠΑΝΤΙ ΤΡΟΠΩ ΕΠΙϹΗΜΩϹ ΑΡΕϹΑΝΤΑϹ ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΟΙϹ ΘΕΟΙϹ ΤΕΙΜΗϹ ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥϹ ΝΥ͂ Λ͂ ΜΗΝΟϹ ΞΑΝΔΙΚΟΥ.

Senatus populuſque Alilamena filium Panæ filii Mocimi filii Æranæ filii Matthæ, & Æranam patrem ejus, pios patriæque amantes, & omni modo præclare merentes de patria ac Diis patriis honoris cauſa poſuerunt anno CCCCL. *d* die XXX. menſis Xanthici.

V I.

ΑΦΙΕΡΩΘΗ ΕΩΙ ΛΥΝΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΜΦ ΕΤΟΥϹ ΔΙΑ ΜΑΤΕΡΝΟΥ ΚΑΙ ΠΑΠΠΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΟΥ ΚΝΕΤΜΝ

d A.D. 138. an. 1. Pii.

— Y — Ɲ.

Confecrabatur anno D. XLI. e

In propylæo templi Jovis, quod Hadrianus in urbis Palmyræ parte Orientali exſtruxit.

VII. pag. 105.

ΜΑΛΗΝ ΤΟΝ ΚΑΙ ΑΓΡΙΠΠΑΝ ΙΑΡΑΙΟΥ ΤΟΥ ΡΑΑΙΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΓΕΝΟΜΕΝΟΝ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΙΔΗΜΙΑ ΘΕΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΑΛΙΜΜΑ ΠΑΡΑCΧΟΤΑ ΞΕΝΟΙC ΤΕ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΤΑΙC...... ΕΝ Η.... Ν ΥΠΗΡΕΤΗCΑΝΤΑ ΤΗ Τ

ΤΟΥ CΤΡΑΤΕΥΜΑΤΟC ΤΟΥ ΥΠΟ...... Η ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΒΗΛΟΥ ΔΙΟC.... ΝΤΩΤ....

Malam, qui & Agrippa, filium Jaræi filii Raæi; qui officio ſcribæ ſecundum functus eſt adventu Dei Hadriani, & tam peregrinis quam civibus uncturam dedit

& adminiſtravit

& templum Jovis Beli

Aræ ad thermas in urbis pomœrio Occidentali inſcriptum.

VIII. pag. 103.

ΔΙΙ ΥΨΙCΤΩ ΜΕΓΙCΤΩ ΚΑΙ ΕΠΗΚΟΩ ΒΩΛΑΝΟC ΖΗΝΟΒΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΡΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΟΚΙΜΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΘΑ ΕΠΙ ΜΕΛΕΤΗ COH ΑΙΡΕΘΕΙC ΕΦΘΑC ΠΗΓΗC ΥΠΟ ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ ΘΕΟΥ ΤΟΝ

ΒΩΜΟΝ

e A. D. 229. an. 7. Valeriani & Gallieni Impp.

ΒΩΜΟΝ ΕΞ ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΕΤΟΥϹ ΔΟΥ
ΜΗΝΟϹ ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΥ Κ

Jovi supremo maximo & propitio Bolanus filius Zenobii filii Æranæ filii Mocimi filii Matthæ in curam salvam calidi fontis electus a Jaribolo Deo aram proprio sumptu dedicavit anno CCCCLXXIIII. *f* mensis Hyperberetæi die XX.

In palatii porticu ad basim columnæ.

IX. pag. 102.

ΜΑΡΘΕΙΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΚΑΠΑΔΗΤΟΥ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ ΤΟΥ ϹΥΜΩΝΟΥ ϹΩΡΑΙΧΟϹ ΑΙΡΑΝΟΥ ΑΝΗΡ ΑΥΤΗϹ ΜΝΗΜΗϹ ΕΝΕΚΕΝ ΜΗΝΕΙ ΔΥϹΤΡΩ ΤΟΥ ϚΥ ΕΤΟΥϹ.

Martham filiam Alexandri Capadetæ Vaballathi filii Symonæ Soræchus filius Æranæ maritus ejus memoriæ causa mense Dystro anni CCCCXC. *g*

In magna curia Palmyræ.

X. pag. 99.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟϹ ϹΕΠΤΙΜΙΟΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙϹΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ ϹΕΒΑϹΤΟΥ ΔΟΥΚΗΝΑΡΙΟΝ ΤΕΛΕΟΔΟΤΗΝ ΤΗϹ ΜΗΤΡΟΚΟΛΩΝΕΙΑϹ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΜΙϹΑΝΤΑ ΤΑϹ ϹΥΝΟΔΙΑϹ ΕΞ ΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΩΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΩϹ ϹΤΡΑΤΗΓΗϹΑΝΤΑ

f A.D. 163. an. 3. Marci.
g A. D. 178. an. 18. Marci.

ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΝΟΜΗϹΑΝΤΑ ΤΗϹ ΑΥΤΗϹ ΜΗΤΡΟ-ΚΟΛΩΝΕΙΑϹ ΚΑΙ ΠΛΕΙϹΤΑ ΟΙΚΟΘΕΝ ΑΝΑΛΩ-ϹΑΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΕϹΑΝΤΑ ΤΗ ΤΕ ΑΥΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ ΚΑΙ ΝΥΝΕΙ ΛΑΜΠΡΩϹ ϹΥΜΠΟ-ϹΙΑΡΧΟΝ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟϹ ΒΗΛΟΥ ΙΕΡΩΝ ΤΕΙ-ΜΗϹ ΕΝΕΚΕΝ ΕΤΟΥϹ.... ΜΗΝΕΙ ΞΑΝΔΙΚΩ.

Senatus populuſque Septimium excellentiſſimum procuratorem Auguſti, ducenarium, a tributo coloniæ præcipuæ, qui comitatus proprio ſumptu excepit, & a mercatorum primariis probatus eſt, & præclare rem egit tam ductor exercitus quam præfectus annonæ coloniæ præcipuæ, & plurimum opum ſuarum publico impendit, beneque meruit de ſenatu ipſo ac populo, atque hoc tempore modiperator eſt epuli Jovis Beli, honoris cauſa poſuerunt anni..... menſe Xanthico.

In eadem curia.

XI. pag. 97.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟϹ ΙΟΥΛΙΟΝ ΑΥΡΗΛΙΟΝ ΖΗΝΟΒΙΟΝ ΤΟΝ ΚΑΙ ΖΑΒΔΙΛΑΝ ΔΙϹΜΑΛΧΟΥ ΤΟΥ ΝΑϹϹΟΥΜΟΥ ϹΤΡΑΤΗΓΗϹΑΝΤΑ ΕΝ ΕΠΙ-ΔΗΜΙΑ ΘΕΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗ-ϹΑΝΤΑ ΠΑΡΟΥϹΙΑ ΔΙΗΝΕΚΕΙ ΡΟΥΤΙΛΛΙΟΥ ΚΡΙϹΠΕΙΝΟΥ ΤΟΥ ΗΓΗϹΑΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΔΗ-ΜΗϹΑϹΑΙϹ ΟΥΗΞΙΛΛΑΤΙΟΙϹΙΝ ΑΓΟΡΑΝΟΜΗ-ϹΑΝΤΑ ΤΕ ΚΑΙ ΟΙΚΕΙΩΝ ΑΦΕΙΔΗϹΑΝΤΑ ΧΡΗ-ΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΩϹ ΠΟΛΙΤΕΥϹΑΜΕΝΟΝ ΩϹ

ΔΙΑ

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ ΜΑΡΤΥΡΗΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΘΕΟΥ ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟ ΙΟΥΛΙΟΥ [ΦΙΛΙΠΠΟΥ] ΤΟΥ ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΠΡΑΙΤΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗϹ ΠΑΤΡΙΔΟϹ ΤΟΝ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΝ ΤΕΙΜΗϹ ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥϹ ΔΝΦ.

Senatus populusque Julium Aurelium Zenobium, qui & Zabdila, filium Dismalchi filii Nassumi, ductorem exercitus in adventu Dei Alexandri, & legatum perpetuum Rutilii Crispini præfecti vexillationibus deductis, necnon præfectum annonæ publicæ liberalem & bonis propriis non parcentem, ac præclare rem administrantem, atque idcirco probatum Deo Jaribolo, & Julio [Philippo] insignissimo præfecto sacro prætorio, & patriæ quoque, amantem patriæ virum honoris causa posuerunt anno DLIV. *b*

Super portam muri Occidentalis, quo decus templi Beli Jovis a Parthis obstructum est.

XII. pag. 88.

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΤΑΦΕΩΝΟϹ ΕΚΤΙϹΕΝ ΕΞ ΙΔΙΩΝ ϹΕΠΤΙΜΙΟϹ ΟΔΑΙΝΑΘΟϹ Ο ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟϹ ϹΥΝΚΛΗΤΙΚΟϹ Ο ΑΙΡΑΝΟΥ ΤΟΥ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ ΤΟΥ ΝΑϹΩΡΟΥ ΑΥΤΩ ΤΕ ΚΑΙ ΥΙΟΙϹ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΥΙΩΝΟΙϹ ΕΙϹ ΤΟ ΠΑΝΤΕΛΕϹ ΑΙΩΝΙΟΝ ΤΕΙΜΗΝ.

b A. D. 242. an 5. Gordiani.

Monumentum hoc ſepulchrale de pecunia ſua condidit Septimius Odænathus clariſſimus ſenator filius Æranæ filii Vaballathi filii Naſori ſibi & filiis ſuis nepotibuſque in perennis ævi honorem.

Samaritanum.

Judaicum & Aſſyriacum.

אבגדהוזחטיכלמנסעפצקרשת:

Syriacum.

Mendæum.

Palmyrenum vero si quis dederit, erit mihi magnus Philologus.

In curia magna Palmyrenorum.

XIII. pag. 95.

ΙΟΥΛΙΟΝ ΑΥΡΗΛΙΟΝ ΖΕΒΕΙΔΑΝ ΜΟΚΙΜΟΥ
ΤΟΥ ΖΕΒΕΙΔΟΥ ΤΟΥ ΑϹΘΩΡΟΒΑΙΔΑ ΟΙ ϹΥΝ
ΑΥΤΩ ΚΑΤΕΛΘΟΝΤΕϹ ΕΙϹ ΟΛΟΓΕϹΙΑΔΑ ΕΝ-
ΠΟΡΕΙΑΝ ΕϹΤΗϹΑΝ ΑΡΕϹΑΝΤΑ ΑΥΤΟΙϹ ΤΕΙ-
ΜΗϹ ΧΑΡΙΝ ΞΑΝΔΙΚΩ ΤΟΥ ΗΝΦ ΕΤΟΥϹ.

Julium Aurelium Zebidam filium Mocimi filii Zebidæ filii Afthorobædæ comites qui ad emporium Vologesium cum eo profecti sunt, bene de ipsis meritum virum honoris causa statuerunt mense Xanthico anni DLVIII. *i*

In magna curia.

XIV. pag. 99.

ϹΕΠΤΙΜΙΟΝ ΑΙΡΑΝΗΝ ΟΔΑΙΝΑΘΟΥ ΤΟΝ
ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ ϹΥΝΚΛΗΤΙΚΟΝ ΕΞ ΑΠΑΝΤΩΝ
ΛΟΥΚΙΟϹ ΑΥΡΗΛΙΟϹ ΗΛΙΟΔΩΡΟϹ ϹΤΡΑΤΙΩΤΗϹ
ΛΕΓΕΩΝΟϹ ΠΑΡΘΙΚΗϹ ΤΟΝ ΠΑΤΡΩΝΟΝ ΤΕΙ-
ΜΗϹ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙϹΤΙΑϹ ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥϹ ΓΞΦ.

Septimium Æranam filium Odænathi clarissimum senatorem præ cæteris Lucius Au-

 relius

i A. D. 246. an. 3. Philippi.

relius Heliodorus miles legionis Parthicæ patronum ſuum honoris & gratitudinis cauſa anno DLXIII. *k*

k A. D. 251. an. 1. Galli.

Pro-

Prope partem Orientalem magnæ curiæ Palmyrenæ.

XV.

.... ΛΟΥΚΙΟΥ ΑΥΡΗΛΙΟΥ ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ......... ΤΕΙΜΗϹ ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥϹ......... ΜΗΝΟϹ ΑΠΕΛΛΑΙΟΥ.

.... Lucii Aurelii Heliodori......... honoris cauſa anno......... menſe Apellæo.

In magna curia.

XVI. pag. 100.

ΠΟΥΠΛΙΟΝ ΟΥΟΡΩΔΗΝ ϹΥΝΚΛΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΗΝ ΠΑΛΜΥΡΗΝΟΝ ΒΗΛΑ ΚΑΒΟϹΑΡϹΑ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ ΤΕΙΜΗϹ ΧΑΡΙΝ ΕΤΟΥϹ ΟΦ̃.

Publium Vorodam ſenatorem & conſiliarium Palmyrenum filium Belæ Caboſarſæ amicum ſuum honoris cauſa poſuit anno DLXX. [l]

Inter ſepulchra.

XVII.

—— ΥΙΩΝΟΝ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟϹΛΑΒΕΙΝ ΚΑϹ.....

—— nepotem ejus accipere........

[l] A. D. 258. an. 6. Valeriani.

Inter sepulchrales ædes.

XVIII.

— ΑΡϹΕϹΙ ΕΠΙ ΤΩ ΚΑΤΑ ΜΗΔΕΝΑ ΤΡΟΠΟΝ Κ........ ita ut nullo modo

In curia magna.

XIX. pag. 98.

ϹΕΠΤΙΜΙΟΝ ΟΥΟΡΩΔΗΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙϹΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ ϹΕΒΑϹΤΟΥ ΔΟΥΚΗΝΑΡΙΟΝ ΚΑΙ * ΑΡΧΑΓΗΤΗΝ ΙΟΥΛΙΟϹ ΑΥΡΗΛΙΟϹ ϹΑΛΜΗϹ ΚΑϹϹΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΕΝΑΙΟΥ ΙΠΠΕΥϹ ΡΩΜΑΙΩΝ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟϹΤΑΤΗΝ ΕΤΟΥϹ ΗΟΦ ΜΗΝΕΙ ΞΑΝΔΙΚΩ.

Septimium Vorodam excellentissimum procuratorem Augusti, ducenarium & ductorem Julius Aurelius Salma filius Cassiani Melenæi eques Romanus amicum suum ac patronum posuit anni DLXXVII. *m* mense Xanthico.

* γρ. ΑΡΟΑΠΗΤΗΝ.
m A. D. 266. an. 14. Gallieni.

[illegible]

In curia magna.

XX. pag. 98.

ϹΕΠΤΙΜΙΟΝ ΟΥΟΡΩΔΗΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙϹΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ ϹΕΒΑϹΤΟΥ ΔΟΥΚΗΝΑΡΙΟΝ ΚΑΙ * ΑΡΧΑΓΗΤΗΝ ΙΟΥΛΙΟϹ ΑΥΡΗΛΙΟϹ ϹΑΛΜΗϹ ΠΥϹΙΛΛΟϹ ΜΕΛΕΝΑΙΟϹ ΜΑΛΩΧΑ ΝΑϹϹΟΥΜΟΥ Ο ΚΡΑΤΙϹΤΟϹ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟϹΤΑΤΗΝ ΤΕΙΜΗϹ ΕΝΕΚΕΝ ΕΤΟΥϹ.... ΜΗΝΕΙ ΞΑΝΔΙΚΩ.

Septimium Vorodam excellentiſſimum procuratorem Auguſti, ducenarium & ductorem Julius Aurelius Salma Puſillus Melenæus filius Malochæ Naſſumi vir excellentiſſimus amicum & patronum ſuum honoris cauſa poſuit anni.... menſe Xanthico.

Pertinet ad caſtellum in urbis Palmyræ colle Orientali.

XXI. pag. 161.

Rectores orbis & propagatores humani generis D. D. N. N. Diocletianus & Maximianus ſanctiſſimi Imperatores, & Conſtantius,

* γρ. ΑΡ..ΑΠΗΤΗΝ.

&

& [Maximianus *deletum*] Nobb. Cæſ. caſtra feliciter condiderunt.... [n]

....ntes Oſſiano Hieroclite V. P. præfecto Provinciæ D. N. M. O. eorum.

In monaſterio Maronitarum apud Arſopham.

XXII.

† ΕΠΙ ϹΕΡΓΙȣ ΕΠΙϹΚȣ Τȣ ϹΥΓΓΕΝȣϹ ΜΑΡΩΝΙȣ Τȣ ΧΩΡΕΠΙϹΚȣ.

Ædes hæc conſtructa eſt tempore Sergii Epiſcopi cognati Maroniæ Chorepiſcopi.

XXIII.

ΑΓΛΙΒωΛω ΚΑΙ ΜΑΛΑΧΒΗΛω ΠΑΤΡωΟΙϹ ΘΕΟΙϹ

ΚΑΙ ΤΟ ϹΙΓΝΟΝ ΑΡΓΥΡΟΥΝ ϹΥΝ ΠΑΝΤΙ ΚΟΖΜω ΑΝΕΘΗΚΕ

Λ. ΑΥΡΗΛΙΟϹ ΗΛΙΟΔωΡΟϹ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟϹ ΠΑΛΜΥΡΗΝΟϹ ΕΚ ΤωΝ ΙΔΙωΝ ΥΠΕΡ ΤΗϹ ϹωΤΗΡΙΑϹ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ Τ̃ ϹΥΝΒΙΟΥ ΚΑΙ Τ̃ ΤΕΚΝωΝ ΕΤΟΥϹ. Ζ̃ Μ̃ Φ̃ ΜΗΝΟϹ ΠΕΡΙΤΙΟΥ.

Aglibolo & Malachbelo Diis patriis argenteum hoc ſignum cum ornatu omni dedicavit L. Aurelius Heliodorus filius Antiochi Hadrianenſis Palmyrenus de ſua pecunia pro ſalute ſui & conjugis filiorumque anno [o] DXLVII. menſe Peritio.

[n] Circa A. D. 300.

[o] A.D. 235. an. 1. Maximini.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Θεῷ Χάρις.

E D-

EDWARDI BERNARDI SCHOLIA AD MONUMENTA PALMYRENA.

SCHOLIA *Ad Monumentum primum.*

Γίχος] A Samaritico גחה *gacha*, pugnavit, aut a Chaldæo אגיח *agiach*, pugnavit, גיחא *gicha*, miles.

Μοκίμυ] Frequens nomen in Palmyra, idem ſignificans quod μόνιμος ſive προςάτης, المقيم *Almocimon.*

Μανναΐυ] Notum & hoc in ea civitate: quod eſt מני *manni*, œconomus: aut مُنْيِ *manion*, deſiderabilis, dilectus. Vel denique ipſum ماني *mani* Perſarum, quod prava hæreſis nimis notum fecit. Idem Flavio Joſepho Μενναῖος, nomen inter Arabas verſans. Aut etiam ماني *manion*, determinator, definitor. Scimus enim ex Xiphilino Μάνον Φύλαρχον τῆς Ἀραβίας πλησιοχώρυ h. e. *Syriæ Palmyrenæ Trajanum imperatorem apud Edeſſam conveniſſe.*

Ad ſecundum.

Ελάβηλος] אלהא בעל, *Eloha be'el*, dominus Deus.

Σο-

Σοχαεὶς] Σοχαὴς, سخي, *Sochion*, munificus.

Μάλχος] מלכא, *malcha*, rex, aut πορφύρος.

Ουαβαλλάθου] ſive Vaballathi, ut marmora quam nummi præferunt. Quod venit a Syro אובלתא, *Ubelatha*, ſtirps, progenies; aut ab אבלתא, *Obelatha*, quod eſt اولي, *Oblion* apud Arabas Chriſtianos. Unde acceſſit Jacobo Juſto, primo omnium Epiſcopo & omnino maximo, cognomentum ὠβλίας, quod eſt, ὁ προεστὼς, primas. Viri autem Docti multum hallucinantur de ea nuncupatione. Eſt etiam אבלתא, ابال, *Obbalon*, paſtor.

Ξανδίκῳ] Ita ubique pro Xanthico, propter os blæſum Syrorum.

Ad tertium.

Αδριανοῦ] Cum decerneretur bellum: aut certe A. D. 132. quando vota publica pro principis ſalute paſſim ſuſcepta fuiſſe ipſi nummi oſtendunt.

Ad quartum.

Η βουλὴ καὶ ὁ δῆμος] Palmyreni quidem, ſive Syriæ Sobæ populus, filiis Salomonis τοῦ κτίστου

parebant, tum Aſſyriis, dein Perſis, poſt illos Macedonibus, mox Parthis, atque jam Romanis, ſervato tamen reipublicæ modo; etiam ſub Arabum ſcenitarum phylarchis, Mancho inquam, Arethis duobus, Alchaudonio, Alamandaro, Naamane, aliiſque, uſque ad Aurelianum imp. Romanorum, qui Palmyram vaſtavit A. D. 271. Ille enim princeps, ſubita defectione civium poſt captam Zenobiam provocatus, urbem omnino evertit. Similia quidem jura & mores Macedonicos Seleuciæ ad Tigrim, Antiochiæ ad Orontem, & ipſis Athenis conceſſerunt Romani victores. Pollicetur adeo Aurelianus literis ſcriptis Zenobiæ in ſua ſplendida urbe tunc obſeſſæ, ſervaturum ſe jus Palmyrenorum. Idemque poſtea in urbem Romam, non Zenobiam ſolam, ſed & principes civitatis qui ſuperfuerant, triumpho duxit.

Βαρίχειν] Βαρίχην correctius. بريكي, *baricon* vero aut *βάρκης* felicem ſignificat.

Αμεισάμσου] Sonat autem *ἀμεισάμσης*, *ὁ αὐτοκράτωρ ἥλιος*, امير شمس, *amir Sams*. Similiter inter ſacerdotes Emiſenos legimus *σαμψιγέραμον*, qui ad Saporem Perſam urbe exierat, quaſi شمس جرامه, *Sams Gerama*, Sol clarus. Perſis vero, quos ſacerdos ille cum turma ruſtica fugaverat, occurrit tempore Valeriani

leriani ὁ τῦ λιμίτȣ ἀντιποιȣ́μενος, ait Melelas ex Domnino, Οδέναθος, βασιλεὺς Σαρακηνῶν βαρβάρων, καὶ πάντας τȣ̀ς Πέρσας τȣ̀ς τῆς βοηθείας τῦ Σαπώρȣ ἀνήλωσεν.

Ιαριβόλεως] Ιαριβολεὺς, βηλοσεβὴς interpretanti, ירא בעל, *jare ba'al:* aut pertinens ad Jaribolum, eximium Palmyrenorum idolum.

Ad quintum.

Αλιλαμενᾶ] אלהא עלימא, *Eloha alima*, Deus ſapiens.

Αιράνης] עירני, *irani*, urbanus.

Μαθθᾶ] Ματθᾶς autem eſt מתן, *mattan*, δῶρον, velut Dei donum.

Πατρῴοις θεοῖς] Malachbelo quidem & Aglibolo.

Ad ſeptimum.

O quantum malum bonæ literaturæ fecit Licinius, qui Gordiani tertii monumentum in Circeio Græcis & Latinis & Perſicis & Judaicis & Ægyptiacis literis inſcriptum expunxit! Idem tamen dici potuit hoc tempore de Palmyra, quod de Seleucia monet Joſephus: οἰκȣ̃σι δὲ αὐτὴν, πολλοὶ τῶν Μακεδόνων, πλεῖστοι δὲ Ελληνες· ἔστι δὲ καὶ Σύρων ȣ̓κ ὀλίγον τὸ ἐμπολιτευόμενον. Scimus præterea ex Plutarchi Antonio Palmyrenos fuiſſe trilingues, Syros quidem, Armenios & Meſopotamenos. Hadrianus vero

princeps ſatis glorioſus, & Alexandri Magni atque Seleuci Nicatoris præ cæteris æmulus, multa templa etiam ſui nominis per urbes Syriæ condidit cum aliis ædificiis, atque propter illud meritum ſuo illas nomine nuncupavit. Unde & Palmyra quandoque Hadrianopolis adpellata eſt. Verum veteribus nominibus Tadmoræ dialecto Syra & Palmyræ Græca dictione brevi conceſſit nova illa nuncupatio. Hinc bene intelliges ἐπιτιθέντα in ethnicis Stephani, ubi loquitur de hoc emporio.

Μάλην] Μάλης, مالي, *malion*, dives, aut مال, *maalon*, pinguis.

Τὸν καὶ Ἀγρίππαν] Vel Agrippa idem denotat quod μάλης: aut more iſtius ævi duo nomina ſibi conciliabant Palmyreni, Syrum unum, Romanum alterum. Ibi Ἰαραῖος, ירא, *jare*, verecundus: & Ραᾶιος, راي, *raaion*, ſpectabilis. Adventu Dei Hadriani; expeditionibus præſertim A. D. 119. & 128. ab eo ſuſceptis.

Καὶ τὸν ναὸν τοῦ Βήλου Διὸς] Ædem enim illam Orientalem & minorem, quam in ruinis tantis vix vides, circa A. D. 128. exſtruxerat Hadrianus.

Ad octavum.

Βάλανος] בלן, *ballan*, balneator: aut בעלני, *baal-*

baalni, ad Belum pertinens.

Ιαρίβωλε] *Jaribolus*, ירח בעל. *jareah ba'al*, Lunus dominus.

Ad nonum.

Μάρθειν] Pro Μάρθην vitio vulgi. Μάρθη autem, quis neſcit Judæorum aut Chriſtianorum? eſt ἐτητύμως domina, מרתא, *martha*.

Συμώνε] Συμώνης eſt שמעון, *Symeon*, obediens. Mox Σώραιχος, سرِيحِيون, *ſarichion*, indigena.

Ad decimum.

Σεπτίμιον] Ducenarius enim ille id nomen ſibi quæſivit ab imperatore Severo, qui A. D. 196. bene geſta re circa Arabiam Arabicus adpellatus eſt, interiorum Arabum facta provincia.

Σεβάστου] Severi vel Caracallæ.

Δεκηνάριον] Notum autem ſatis Ducenarii officium inter caſtrenſia & magni honoris. Talis certe miles hoc ipſo tempore fuit Paulus Samoſatenus, Epiſcopus, & aries hæreſeos Judaicæ, quam ætas noſtra Socinianam vocat. Imo vero ſe ad veterem illam pravitatem convertit Paulus, quo Zenobiam ſectæ Judæorum addictam palparet, vir faſtuoſus & terribilis, ſatellitii ſtudioſior quam diaconorum & comitatus Chriſtiani. Multi vero patres eccleſiaſtici hæc ajunt, firmantque Athanaſius, Euſebius, Theodoretus, alii.

Διὸς Βήλȣ] Imitatione enim ædis Beli Babylonii, quo nihil antiquius legitur inter idola gentium, templum illud magnificentissimum in regione Occidentali Palmyræ urbis eidem Deo construxerat Seleucus Nicator. Simile quoque refert Dio de alia urbe Syriæ satisque propinqua: Ο Ζεὺς ὁ Βῆλος εἰκαζόμενος ἐν τῇ Απαμείᾳ τῆς Συρίας τιμᾶται. Eodem certe Seleuco auctore. Loculi autem duo in porticu magni templi Palmyreni Deorum patriorum Malachbeli & Aglibeli statuas tenebant; quas Aurelianus victor demum Romam transtulit. Aquilæ quoque crebro fuerunt Seleucidarum Ptolemæorumque insignia, ut nummi adhuc monstrant, non solius exercitus Romani. Explicabo vero locum Agathiæ, priusquam hinc pergam. Οἱ Πέρσαι, certe ab Assyriis edocti, Βῆλον μὲν καλȣ̃σι τὸν Δία, sive בעל, *be'el*: Σάνδην δὲ τὸν Ηρακλέα; quod est שדי, *saddai*, sive ܫܕܝܕܘܢ, *sadidon*, αὐτοκράτωρ, fortis: vel ܣܢܝܕܘܢ, *senadon*, validus, robustus. Καὶ Αγαιτίδα τὴν Αφροδίτην, quod est חננה, *hannana*, χαριέσσα: vel potius Syrorum הניאנתא, *hanaintha*, jucunditas, oblectatio, voluptas.

Ad undecimum.

Ιȣ̓λιον Αυρήλιον] Zenobius enim ille prænomina imperatorum Maximini & Alexandri re-

reverentiæ causa accepit. Hic enim Augustus Persas, qui Artaxerxe imperium recuperante Syriam totam concusserant, feliciter e Syria Mesopotamea depulit, Palmyramque inter alia liberavit A. D. 230.

Θεȣ̃ Ἀλεξάνδρȣ] In Deos relati, volente populo.

Τὸν κ϶ Ζαβδίλαν] Διώνυμοι enim erant plerique Palmyrenorum: altero quidem nomine Græcis aut Romanis noti, altero vero patriæ suæ & toti Syriæ ac Mesopotamiæ. Ita jam Ζηνόβιος valet Græce quod Syris זבד אלהא, *zabdelaha*, donum Dei, Theodorus. Idem quoque rex Arabum Æneas adpellatur apud Josephum Græca voce, & patria حارث, *Hareth*, agricola, Arethas. Arabum quoque phylarchus ἄκβαρος, sive اكبر, *acbaro*, ὁ κράτιστος Arabice nuncupatur, quem Plutarchus Parthico vocabulo Ἀριάμνην adpellat, eadem plane significatione. Ita & Petrus & Cepha de eodem doctore dicitur in libris divinis.

Δισμάλχȣ] Est autem Dismalchus, داعص الملك, *daismalec*, regis satelles.

Νασσȣ́μȣ] Nassumus, ناسم, *nasemon*, animatus.

Ρουτιλλίȣ Κρισπείνȣ] Qui consul fuerat A. D. 224.

Ιȣλίȣ [Φιλίππȣ] τȣ̃.] Haud quidem mirandum, si parricidæ istius, qui hoc ipso anno, Arriano & Papo coss. a Gordiano præfectus prætorio creabatur, nomen proprium Philippus e monumentis publicis deleatur. Nihil sane mitius princeps ille merebatur, quem homines nimis creduli Christiana religione, o dedecus! adhuc obligare student.

Ad duodecimum.

Σεπτίμιος] Hic quoque senator ob memoriam Alexandri Severi simul bonique imperatoris; quis enim post mollissimum Elagabalum austerum dominum non expectaret? Septimii adpellationem jam vir sumpsit, præsertim quando sub illo imperatore militaret, qui Mesopotamiæ vicina aliquoties adierat Pollione teste, & liberaverat. Imovero optimus iste princeps, sicut omnino meruerat, cives omnes Laodicenos Septimios suo nomine adpellari jussit.

Οδαίναθος] Οδήναθος in nummis, Ωδέναθος Zosimo, Οδέναθος aliis, hoc est origine Syra עדנתא, deliciæ, amœnitas. Hic vir bello quam venationibus acer, & a præcedentibus imperatoribus Romanis Palmyrenorum decurio sive στρατηγὸς constitutus, quum admirabili virtute Persas Mesopotomia & Adiabena quoque expulisset, & Orientis imperium sine

aquilis

aquilis Romanis restituisset A. D. 264. a Gallieno Augustus renunciatur, dato imperii consortio secundum fidem nummorum & tot historicorum, Gallieno & Saturnino coss.

Mansit quoque in ea familia purpura ne vix muliebris per septennium, donec ob adfectatum Ægypti & Orientis totius imperium A. D. 272. humeris Zenobiæ demum Augustalem chlamydem Aurelianus Victor detraxerat. Ita quidem nummorum anni bene inter se conveniunt, Odenathi, Zenobiæ, Herodiani, & Vaballathi: non alio calculo.

Συγκλητικὸς] Senator, nondum adsumptis vel prætura vel imperio.

Ουαβαλλάθȣ] Vaballathi quidem istius nepos ejusdem nominis quinque annos in sinu matris Zenobiæ summam rerum tenuit; & cum aversa facie Aureliani in argento visitur. Verum *ucrim* quod in illis nummis viros doctos adeo vexat, nihil aliud est quam Arabum كريم, *carim*, illustris, nobilissimus.

Νασώρȣ] Nasores est defensor, adjutor eodem sermone, ناصر, *naser*.

Ad tertium decimum.

Ἰȣ́λιον Αὐρήλιον] Prius itaque prænominum adscripsit sibi Zebidas a Maximino Augusto, alterum ab Alexandro.

Ζεβείδαν] Hic autem Ζαβείδας, Ζεβείδας & Ζάβδας; hæc enim nomina Syris idem denotant, ſcilicet זבידא, *zabida*, & זבדא, *zabda*, donum, ſive Theodorus; non alius parebit eſſe quam ſtrenuus ille ductor militiæ Orientalis, qui mandato parum prudenti Zenobiæ Romanis præfectis Ægyptum poſtea eripuit, Zoſimo & Pollione & Vopiſco referentibus, ſi lectiones pravas librorum mecum emendaveris.

Ασθωροβαίδα] Nomen ſatis longum, quod protector ſervorum ſignificat, ساتر عبيدين, *Saterobædin.*

Ολογεσιάδα ἐμπορίαν] Vologeſiam enim aut Vologeſicertam, id eſt, Vologeſis urbem, ejus nominis princeps Parthicus A. D. LI. in Adiabena condiderat ad Tigridis angulum maxime Occidentalem, ubi nunc Tacrit, ceu locum opportunum magis Cteſiphonte, mercatoribus præſertim Syris & Palmyrenis, & hyemali manſione aptum. Vide Plinium *ſexto naturalium.* Ologeſes autem eſt الغ شاه, *Olog ſah*, rex magnus.

Ad quartum decimum.

Λούκιος Αυρήλιος] Heliodorus ille a Philippo vel Maximino & ab Alexandro Auguſto prænominatus eſt. Idemque memoratur mo-

monumento ſequenti & in XXIII. quod Roma hodieque ſervat.

Ad ſextum decimum.

Πέπλιον ἢ Ποπίλιον] Nam Orodes Valeriani imperatoris prænomen grato animo uſurpavit.

Ουορώδην] Vorodes, frequens nomen principum Parthiæ, ὑρώδης Plutarcho, ὀρώδης aliis, eſt اورودة, *Urudah* aut *Orodah*, ϛρατιώτης: vel potius Armeniorum ՈՐԴԻ *ordi*, filius.

Παλμυρηνὸν] Ita nummi, ita ſcriptores Græci & Latini, qui poſt Flavium Joſephum & C. Plinium Secundum ſcripſere. Nemo vero quiſquam, quod ſciam, ante Cæſarum tempora ea voce uſus eſt. Palmyra autem exſtincto ferme nomine Macedonico, Tadmora hodie vocatur. Nam, ut ait Marcellinus, *limitis Orientis urbes pleræque, licet Græcis nominibus adpellentur, primogenita tamen nomina non amittunt, quæ eis Aſſyria lingua inſtitutores veteres indiderunt.* Ita in ipſa Arabia Boſtra, בצרא, cum vulgo manet; quando Græca adpellatio Petra rarius legitur. Sic Thapſacum ceſſit Syræ voci Tormidæ ܬܘܪܡܕܐ, Pella Buti. Salomon igitur ſapientiæ laude cæteros reges Judæorum excellens, quo limitis regni ſui ad Vulturnum ter-

terminum alterum conſtitueret & firmaret in Aram Soba, quam Syriam Euphrateſiam interpretor, ſive in Hamath, quæ eſt Syria Libaneſia, maximam urbem condidit, ait Joſephus, Thadamoram nomine, ſive Themar, aut Thamar, ut bis ſcribitur in ſacra ſcriptura Maſoretarum & toties in exemplaribus Hebraicis tempore Hieronymi: aut ſonorius Tadmar vel Tadmor, ut Thabor, Itabarium: Simyra, Taximyra: quomodo iidem Maſoretæ legere nos jubent Regum priore, & omnis librarius Judaicus, Græcus & Latinus profert in Paralipomenis. Unde recte, ut ſolet fere ubique, obſervavit Hieronymus ad Ezechielis cap. 47. Palæſtinæ plaga Auſtralis, aut potius ἐυρόνοτος, (id enim ſæpius ſignificat Theman in libris ſacris) incipit a Thamar, *quæ urbs in ſolitudine eſt, quam & Salomon miris operibus exſtruxit, & hodie Palmyra nuncupatur, Hebræoque ſermone Tamar dicitur, quæ in lingua noſtra palmam, ſonat.* Dein ſequente capite cauſam vocabuli addit: *Ab eo quod ibi palmeta ſint plurima, quidam putant hoc ſortitum vocabulum.* Prætereundum autem non eſt, divino Ezechieli & Plinio Secundo de ſitu Palæſtinæ Vulturnum verſus bene convenire. Ait enim ſcriptor ſacer illam plagam arenarum æquore ſatis munitam, ὡς πλάγιον τι χεῦμα δεινῶν ἐρήμων, ut loquitur

quitur Appianus, ad Auſtri terminum de Thamar uſque ad aquas contradictionis Cades, quo de loco ſic Euſebius in Geographia ſacra: Καδὴς, ἡ πηγὴ τ̃ κρίσεως ἡ παρατείνουσα τῇ Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας. Ita Codex noſter ſcriptus. Simili modo elegantiſſimus & nobiliſſimus ſcriptor Plinius Secundus: *Syriæ Palmyrenæ ſolitudines uſque ad Petram urbem pertinent.* Et alibi idem: *Ad Petram utrumque bivium, eorum qui & Syriæ Palmyram petiere, & eorum qui a Gaza venerunt.* Munitionis autem Salomonicæ, quam prædicant ſacræ literæ & hiſtoria Joſephi, firmitatem ſenſit omnino poſt tot ſæcula Aurelianus Auguſtus. Nulla enim, inquit Vopiſcus, pars muri Palmyræ eſt, quæ non binis ac ternis baliſtis occupata ſit. Ignes etiam tormentis jaciuntur. Ridebant etiam propugnaculis freti cives Palmyreni Romanum imperatorem per tranſennam murorum. Similiter Zoſimus, Παλμυρηνῶν τωθαζόντων ὡς ἀδυνάτου ἁλώσεως. Vidimus jam de conditore primo: quem ad tantas conſtructiones & finis regni, & palmarum copia, & aquæ calidæ, & propinquus Euphrates, & mercatura Aſſyria invitarunt, ſicut Joſephus Judæus primus obſervaverat, dein Plinius Secundus ex parte, atque mercatores Angli nuperrimo itinere demum comprobarunt. Verumtamen tanti domicilii, quantum jam e rui-

nis

nis æſtimamus & lugemus, non Salomon au-ctor eſſe potuit, quanquam ingentia ſibi palatia, & admirabilem Deo vero ædem exſtruxerat, non alius aliquis, quam ſatrapiarum duarum & ſeptuaginta dominus & totius Aſiæ rector a mari Syriaco ad Indum flumen, & Alexandri ſui ſimillimus, Seleucus Nicator. Is, cum Antiocho nimium dilecto filio, præter Stratonicen uxorem, Babyloniam & Perſiam conceſſiſſet; Salomonis regis Judæi veterem urbem magnificentiſſimis ædificiis illuſtravit, velut nidum mercaturæ Syriacæ & Perſicæ, imo tamquam ſolium aptum unde filii ſui regimen & fortunam deſpiceret. Notum autem eſt & tot civitatum adpellationibus in hoc uſque tempus deductum, ſtatuiſſe ubique potentiſſimum illum principem nominibus conſanguineis aliiſque urbes, ut ſermo Macedonicus ferebat. In his ergo Palmyram dictam arbitror imitatione veteris nomenclaturæ, Tadmor, pro φοινίκη communis Græciæ, ut Απάμεια, Πέλλα, & aliæ. Nam a gloſſa illa Macedonum πάλμυς, παλμύρα, φοινιξ, Φοινίκη palmam acceperunt Latini. Obſervat quoque Theophraſtus ex palmis præſtare baſilicam & extra Bagoæ Belve hortos vix reperiri; eam proprie Palmyram dici puto. Imovero ne minus dubitemus, urbem illam, quomodo & Jericho, propter palmarum copiam עיר התמרים,

ir

ir tamarim, nuncupari, & Palmyram, in triumpho Gallieni victoria æterna in nummis septies aut pluries tam palmam quam laurum gestat. Gallienus enim, quod ait Pollio, monetam Odenathi, is enim revera Persas vicerat & depulerat, qua Persas captivos traheret cudi jussit. Quod & senatus & urbs omnis gratanter accepit. Cn. autem Pompejus, quantum ex Dione colligere licet, A. ante Christum 63. Palmyram primus Romanorum cepit, & præsidio Romano coërcuit. Quamquam post illa tempora respublica Palmyrena, sicut & principes scenitarum Arabum Acbarus & Alchandonius, in medio quasi duorum imperiorum posita, ad partem fortiorem amabat accedere. Jam post mœnia Salomonis, & basilicas Seleuci, templa Hadriani sepulchrave si memorem, aut castellum Diocletiani, aut Justiniani magni propugnacula, nihil me ornamenti addere Palmyræ existimabo, sed molem solam ac rudimentum, si cum operibus magni Seleuci ea conferantur. Æquum igitur fuit ac gratum, ut a tanto conditore senatus populusque Palmyrenus epocham temporum producerent: quod præter Chronicon Alexandrinum nummi adhuc monstrant, & de urbe illa & de aliis multis Syriæ quam Phœniciæ; sed non de omnibus. Antiochia enim ipsa magna mater Syriæ, omissa Seleuci memoria a Julii

Cæ-

Cæſaris dictatura perenni incipiunt, Tyrii a Zabina regina, Aſcalonitæ ab Octaviano Auguſto, & a Domitiano Gazenſes. De ſitu quidem Palmyræ quicquam his addere, non eſt otii noſtri, non ægritudinis. Sufficiat dicere, mercatores Anglos id verum reperiſſe, quod Joſephus & Plinius jamdiu adfirmaverant, mirabilem illam urbem itinere ſex dierum a mari Syriaco abeſſe, ſed diurno ab Euphrate flumine, ſi oppidorum, quæ tranſierunt noſtrates, poſitus conſideremus.

Βήλα] בעל, *be'el*, dominus. Mox καβοσάρσα eſt a קבע שרשא, *cebæ ſarſa*, fixio ſtirpis & radicatio.

Ad nonum decimum.

Cεβαςȣ̃] Is erat Alexander imperator.

Αροαπήτlω] Quid hoc monſtri eſt? Malo ἀρχαγήτlω.

Cάλμης] שלמא, *ſalma*, perfectus, integer.

Μαλώχα.] ملوكن, *malucon*, & ملاكن, *malacon*, rex.

An-

ANNOTATIONES THOMÆ SMITHI IN MONUMENTA PALMYRENA.

Ntequam notas, quibus monumenta hæc illustrari possint, aggrediar, pauca de Palmyra, illius initiis, situ, nomine, item de æra annorum, quibus marmora signantur, præfari omnino oportet.

Tadmoram civitatem, postea Palmyram nuncupatam, in deserto superioris Syriæ sitam, olim a Solomone conditam exstructamque fuisse, e sacris literis constat, 2 Chron. VIII:4. quem textum reddit vulgatus Latinus Interpres, *& ædificavit Palmyram in deserto:* (ita enim scribi debet, non Palmiram, ut male excuditur) jactis nimirum ab ipso primis fundamentis, cum nunquam antea habitaretur, ut male in sua versione Arabs Interpres innuit, quasi dirutam suisque ruderibus jacentem tantum reparasset. Hæc Græcis Interpretibus in exemplari Vatiano Θοεδμόρ, in Alexandrino Θεδμόρ. In loco parallelo 1 Reg IX. ubi quoque de urbibus ab illo Rege sapientissimo & magnificentissimo aut exstructis aut munitis agitur; multi versus in codice Vaticano desunt, qui in Ebraico, vulgata Latina versione, inque versionibus Syriaca & Arabica, & etiam in Alexandrino reperiuntur;

in quo diverſo modo ſcribitur, v. 18. καὶ τὴν Θερμὰθ ἐν τῇ ἐρήμῳ. S. Hieronymus in libro de locis Ebraicis, *Thermoth civitas, quam ædificavit Solomon in deſerto.* Ita enim ad fidem codicis manuſcripti edidit Eraſmus Baſileæ 1537. licet poſtea Victorius in ſua verſione repoſuerit *Themor.* Ab hac autem varia lectione Græca veriſimile eſt S. Hieronymum iſtud nomen formaſſe: quod vix alibi occurrit. Thermoth enim mihi quidem videtur ex inverſione & tranſpoſitione literarum fluxiſſe a Θαδμὸρ, τοῦ δ in θ, ejuſdem organi literam, mutato. Joſepho Θαδαμόρα. Videtur provenire ab Arabico ذمر, *damara, inſtigavit, provocavit ad pugnam:* inde ذمر, & ذمير, *damiron, vir fortis, ſuorum protector & defenſor.* Nomen ergo urbi, quæ in extremis dominii Solomonici finibus condita, propugnaculum erat contra impetus & incurſiones hoſtium, bene impoſitum. Nec obſtat; quod Tadmor a Gieuhario, Abulpharagio, aliiſque Scriptoribus Arabibus ſcribitur تدمر, cum د & ذ, literæ ejuſdem cognationis, fere eundem ſonum habeant, hac blæſe & quaſi cum aſpiratione pronunciata, illa vero fortius.

Errat S. Hieronymus, qui in commentario ad Ezechielis XLVII: 19. & XLVIII: 28. juxta Ebraicos codices legendo תמר. *Tamar,* eandem eſſe vult cum Palmyra: cujus verba hic apponam. Ad illum locum: *Hic vero terminus plagæ auſtralis, h. e. meridianæ, incipit a Thamar, quæ urbs in ſolitudine eſt, quam & Solomon miris operibus exſtruxit, & hodie Palmyra nuncupatur, Hebræoque ſermone Tamar dicitur, quæ in lingua noſtra palmam ſonat.* Ad hunc vero: *Thamar*

mar ipsam, de qua jam diximus, quam nunc Palmyram vocant, & olim a Solomone constructa est, (palma enim Hebræo sermone Thamar appellatur) ab eo, quod ibi palmeta sint plurima, quidam putant hoc sortitum vocabulum. Situs repugnat. Palmyra enim ad Orientem Hierosolymorum protenditur: urbs vero ista est limes Palestinæ Syriacæ ad austrum. Omnino illic juxta Septuaginta Seniores legere debemus Θαιμὰν. Teman autem notissima Idumæorum regio, cujus in sacris literis frequens occurrit mentio, ob situm australem ita nuncupata. Ob affinitatem igitur soni Tamar & Tadmor, nomina diversæ originis & diversi significatus, ab Hieronymo confunduntur. Ii vero, qui suavi hoc insomnio abrepti, Palmyram a palma, quasi a multitudine palmarum, derivari volunt, mire decipiuntur. Nomen ergo Palmyra juxta hos erit Latinæ originis, quod plane putidum commentum est: neque enim quicquam cum lingua Latina, nisi ex accidente, & in priori parte ex cognatione soni, commune habet. E Græcia omnino etymologiam illius petere oportet. Pudet vero in aliorum hariolationibus refutandis immorari. Quidni etiam & ipse pari venia & licentia hariolabor? Sita erat urbs hæc, uti maxime liquet, in solitudine, & in solo salsuginoso, & prope vastam salis planitiem. Cur non ergo nomen inde desumi possit? Civitas collocata & exstructa ἐπὶ ἁλμυρᾷ viz. γῇ, ob singularem & illi maxime peculiarem posituram & situm: cum cæteræ urbes a Fundatoribus suis condantur ἐπὶ ποταμῷ aut ἐπὶ θαλάσσῃ. Inde oppositio clara ex natura soli, juxta quod urbs ista ædificatur. Nec exceptio valet, tum dici oportuisse φάλμυρα; cum notum sit, Græcos ab aspirationibus, quas Grammaticæ leges solent inducere, sæpenume-

ro abhorrere. Ita Græcis Pygmalion pro Phygmalion, nomen Phæniciæ originis, ut dudum obſervavit Scaliger: quod tamen illo modo ſcriptum occurrit in fragmentis Menandri περὶ τῶν ἐν Τύρῳ βεβασιλευκότων.

Sed de ſtatu hujus urbis, quot quantáſque mutationes, immota, ut videtur, regiminis politici forma, ſervatis nimirum ſuis juribus priſcaque αὐτονομίᾳ, poſtea ſubierit, ſub Aſſyriis, Perſis, Macedonibus, Parthis, Romanis uſque ad tempora Aureliani, qui illam victa Zenobia, fœmina potentiſſima, expugnavit, tandemque ob ſtragem militum præſidiariorum, quos illic reliquerat, Romam petiturus, a rebellantibus civibus factam, acri indignatione accenſus, reducto ex Europa exercitu, in Palmyrenos immaniſſime ſæviens, evertit: quomodo etiam ſub Chriſtianis Imperatoribus denuo inſtaurata floruerit, ad dignitatem & honorem ſedis epiſcopalis erecta, noviſque propugnaculis φρούριον iſtud a glorioſiſſimo Imperatore Juſtiniano munitum fuerit, donec labaſcente Græcorum imperio occupaverint Arabes barbarique Turcæ, diſſerere non eſt animus: cum ea cuivis Lectori in iſtorum temporum hiſtoriis Græcis Romaniſque vel mediocriter verſato ſatis obvia ſint; quorumque, ſi quis id operæ pretium fore duxerit, compendiariam narrationem ex capite tertio diſſertationis ſecundæ longe eruditiſſimi viri, D. Noviſii de epochis Syro-Macedonum petere poſſit.

Quod vero auſpiciis Seleuci Nicatoris, totius Syriæ domitoris, ex ruinis ruderibuſque, quæ Aſſyrii induxerunt, quaſi de novo condita, majorique quam antea habuiſſet ſplendore aucta fuerit Palmyra, licet id ex expreſſiſſimis Strabonis, Appiani, aliorumque teſti-

testimoniis non constet, tamen concinne ac commode colligi posse videtur. Nam Rex ille, prudentiæ ac fortitudinis laudibus pariter insignis, ut utar verbis Ammiani Marcellini lib. XIV. *abusus multitudine hominum, quam tranquillis in rebus diutius rexit, ex agrestibus habitaculis urbes construxit, multis opibus firmas & viribus: quarum ad præsens pleraque licet Græcis nominibus appellentur, quæ iisdem ad arbitrium imposita sunt conditoris, primogenita tamen nomina non amittunt, quæ eis Assyria lingua institutores veteres indiderunt:* inque harum numero Palmyram sive Tadmoram, urbem binominem, jure recenseri posse quid vetet? præsertim cum non longe post inter celeberrimas Syriæ civitates eminuerit. Palmyrenos autem in signandis annis æra Seleucidarum pariter ac alios Syriæ populos usos fuisse, sequentes Inscriptiones luculentissime demonstrant: de qua hic *ὡς ἐν παρόδῳ* paucis agam.

Hæc æra deducenda est a decimo tertio anno post Alexandri obitum, cum quo concurrit primus Seleuci annus. Anno enim superiori, h. e. duodecimo a morte magni Macedonis, ad finem vertente, dux ille fortissimus e partiariis Alexandri successoribus, expugnata & capta Babylone, Asiæ, & præcipue totius Syriæ, imperium sibi posterisque suis victricibus armis asseruit. (*a*) Eusebius de demonstratione Euangelica lib. VIII. *καθ' ὃν* i. e. temporibus Oniæ Pontificis, *Σέλευκος Βαβυλῶνα κρατήσας, τὸ τῆς Ἀσίας περιτίθεται διάδημα, ἔτει δωδεκάτῳ μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτήν.* Quod præclare quoque observavit Vlugus Beigus, Tamerlani magni nepos, in dissertatione de Epochis celebrioribus Orientalium, quam Vir Doctissimus Joannes Gravius,

(*a*) Pag. 39. edit. Paris. A. C. 1628.

olim Astronomiæ apud Oxonienses Professor Savilianus, Persice & Latine edidit. cap. 11. *de cognitione Epochæ Rumææ sive Græcæ:* cujus verba hæc sunt. (*b*) *Hæc epocha die Lunæ, elapsis annis duodecim solaribus a morte Alexandri, filii Philippi Græci, initium duxit.* Ab hoc ipso tempore, ut annotavit Eusebius, τὴν Ἑλλήνων βασιλείαν ἡ τῶν Μακκαβαίων γραφὴ καταριθμεῖσθαι ἄρχεται: *Græcorum regnum numerare incipit Maccabæorum historia.* Ibi enim appellantur ἔτη βασιλείας Ἑλλήνων. Inde ab Arabibus & Persis æra hæc nuncupata تاريخ الاغريقيين, *Epocha Græcorum*, sive communius تاريخ روميين, *Epocha Rumæa*, sive *Rumæorum*, i.e. Græcorum. Chrysoccæ ἔτη Ῥωμαίων. Ita Orientales olim Græcos appellabant, ut hodie Turcæ. Juxta hanc æram multæ civitates populique Syriæ & Mesopotamiæ, & Arabes quoque, tum Christiani, tum Mahommedicæ insaniæ & superstitionis sectatores & discipuli, annos suos computare erant soliti: qua potissimum usus est (*c*) Albatanius in suis cœlestibus observationibus, quas Aracæ sive Aractæ ad Euphratem ante octingentos annos habuit. Incepit ergo hæc æra anno periodi Julianæ 4402. a calendis Octobribus: h. e. annis 312. ante vulgarem Christi epocham: quod ex Inscriptione XI. ubi de tempore, quo Julius Philippus Arabs præfectus Prætorio erat constitutus, agitur, certo constat. Hinc facili applicatione anni æræ Seleucidarum, in marmoribus recensiti, annis Christi assignari possunt. Plura hic addere nunc non necesse erit. Qui subtiliores intricatioresque Syriacæ chronologiæ apices edoceri vult, adeat, & quidem cum fru-
ctu

(*b*) Pag. 17. Londini 1650.
(*c*) Viz. anno Hegiræ 269. Christi 882.

ctu maximo, consummatissimos horum temporum supputatores, Josephum Scaligerum de emendatione temporum lib. v. Jacobum Usserium Armachanum de Macedonum & Asianorum anno solari, & supra laudatum Henricum Novisium. His prælibatis, ad annotationes in marmora Palmyrena, quæ primo loco & præcipue explicanda suscepi, progredior.

Ad monumentum primum.

ΓΙΧΟC. An ab Arabico غيق, *gaijak*, *perturbatus & inconstans in consilio*?

ΜΟΚΙΜΟΥ. Nomen hoc apud Syros satis commune, in hisce monumentis quinquies reperitur. Μόκιμος, *stabilis*, *constans*, nimirum a quarta conjugatione τοῦ قام, inde مقام, *mokam*, *successor*, quasi positus & constitutus loco alterius; ut explicat doctissimus Golius.

ΚΑΙΑΚΙΛΑCICΟΥ. Ita in exemplari ex Syria transmisso, quod apud me habeo Vox, ut videtur, admodum perturbata, nec qualicunque conjectura facile restituenda. Quid si, unica litera transposita, legeretur. ΚΑΙΛΚΙΛΑCICΟΥ? a قلق, *kalaka*, *commotus & inquietus fuit*, & a لزيز, *lazizo*, *vehemens*, *conjunctus*, *& individuus socius*. Sed fortasse probabilius videbitur legendum ΤΟΥ ΚΑΙ ΑΚΙΛΑCICΟΥ, in quo nomen *Dei*, cum epitheto *fortis*, continetur. אל עזוז, *El azzuz* Ebraice, الله عزيز, *Alla aziz* Arabice. Sed hoc est hariolari; & omnino pudet.

ΜΑ... ΟΥ. In MS Incertum, an ΜΑΛΧΟΥ, ΜΑΝΝΑΙΟΥ, vel quippiam tale: nec refert.

Si numeri recte in charta, prout exstant in marmore, signentur, erit hæc Inscriptio omnium, quas viderunt nostrates Ὀδοιπόροι, antiquissima, anno nimirum æræ Seleucidarum CCC. XIV. h. e. æræ vulgaris Christi tertio. Sed spero Descriptorem mihi audaciæ veniam pro candore suo indulturum, si, annon illic exstitisset DIY, quo anno & mense monumentum sequens Elabeli conditum erat, dubitavero. Præterea figuræ literarum cum tanta antiquitate non conveniunt. Nam ut optime observavit Vir Eruditissimus, *(d)* D. Harduinus, τὸ C pro Σ vix occurrit in nummis aut marmoribus *ante Domitiani principatum, post illum non aliter fere:* veteri forma pingendi σίγμα per Σ prorsus ablegata. Quod de characteribus literarum Ε & Ω pariter dicendum est. Hoc plane invictum mihi videtur argumentum, aut Quadratarium aut Exscriptorem in notatione anni hujus marmoris errasse.

ΞΑΝΔΙΚΩ. Ita semper scribitur cum Δ in hisce monumentis.

Ad secundum.

ΕΚΤΙCΑΝ. Male, ni fallor, exscriptum pro ΕΚΤΙCΕΝ. Hoc enim monumentum ab Elabelo solo, ΑΥΤΩ, (ita exerte legitur in MS. non ΑΥΤΟΙC) sibi & filiis conditum erat. Mannæus, Sochæus, Malchus, ad eundem pertinent, & quasi agnomina debent reputari, assumptis, ad ipsum a reliquis ejusdem nominis

(d) De nummis antiquis populorum & urbium pag. 15. & de nummis Herodiadum. pag. 31. 84.

nis diſtinguendum, & avi & proavi nominibus. Filius erat Vaballathi, quod nomen videtur a Palmyrenis amari: de cujus origine mox agam.

ΕΛΑΒΗΛΟC. Quaſi a Deo Belo. Belus autem a בעל, ſive contracte בל, quod Chaldaice, *dominum* ſignificat, ut omnes norunt.

MANNAIOC. A مناع, *mana*, *largitor*, *munificus*; vel potius a من, *manua*, *benevolus & benignus fuit*, *bene fecit*.

COXAEIC. Forte pro COXAHC, diphthongo *ει* in hiſce Inſcriptionibus interdum pro vocali *η* poſita. Incertum, an a سكا, *ſaka*, ſive *ab aſſiduitate laboris*, an potius Elabelus fuerit ortu *Sochæus*, non a civitate Σουχώθ, *Sochotha* in Judæa, quam condidit Roboamus, filius Solomonis, II Chron. II: 7. Sed a *Sochis*, (ΣΟΧΟΙC) Aſſyriæ urbecula, de qua Arrianus in lib. II. expedit. Alexandri: Η δὲ χῶρος οὗτος ἐπὶ μέσου τῆς Ασσυρίας γῆς, ἀπέχει δὲ τῶν πυλῶν τῶν Ασσυρίων ἐς δύο μάλιστα σταθμούς.

ΜΑΛΧΟC. A מלך, ſive ملك, *malech*, *rex*. Nomen apud Syros & Arabes admodum frequens. *Malchus* ſervus Pontificis Judæorum, apud S. Joannem XVIII: 10. *Malechus* Nabatæus apud Dionem lib. XLVII. & *Malechus*, Podoſaces nomine, Phylarchus Saracenorum apud Ammianum Marcellinum lib. XXIV. Ita quoque a pueritia lingua patria nuncupatus fuit Porphyrius philoſophus. Nomen enim *Malchi* præceptor ejus Longinus in vocem cognatæ ſignificationis, ΠΟΡΦΥΡΙΟΝ, Græcorum auribus longe jucundiorem gratioremque convertebat. Purpureæ enim veſtes erant propriæ Regum & Imperatorum. V. En-

napium in vita Porphyrii. Ut a cæteris ejuſdem nominis recenſendis abſtineam.

ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ. *Vaballathus* a vehementi mentis impetu nuncupatus. وبل, *vabala* enim, *acriter perſecutus fuit prædam*, notat.

Ad tertium.

Teibæ ab oriente Palmyræ verſus Euphratem, quam tertio die attigerunt, lapis muro Moſcheæ inverſim affigebatur, hoc modo inſcriptus.

ΚΕΡΑΥΝΙΩ. *Jovi fulminatori.* Titulus frequens & in inſcriptionibus & in nummis. V. illuſtrem Spanhemium de uſu & præſtantia numiſmatum diſſert. v. & eruditiſſimum Noviſium de epochis Syro-Macedonum, diſſert. III. cap. 8. Compoſita Jovis epitheta apud Homerum Τερπικέραυνος & Αργικέραυνος vel pueris nota.

ΑΓΑΘΑΝΓΕΛΟΣ. Iſta fuit antiquorum temporum orthographia, quam poſteriores Grammatici immutarunt. Infinita enim pene occurrunt τοῦ ν ante γ & κ in vetuſtis membranis, marmoribus, & nummis exempla, cuivis vel indiligenti Lectori ſatis obvia.

ΑΒΙΛΗΝΟΣ. Abila urbs Cœle-Syriæ, quam recenſent, *(e)* Plinius & Ptolemæus in regione Decapolitana. Eſt & alia urbs ejuſdem nominis in Palæſtina, quam a priori diſtinguit Stephanus Byzantinus: Ἀβίλη πόλις ἐπὶ τοῦ Ιορδάνῃ: h. e. citra iſtum fluvium, cujus

(e) Nat. Hiſt. l. v. c. 18. *Jungitur ei* (Judææ) *latere Syriæ Decapolitana regio, a numero oppidorum, in quo non omnes eadem obſervant.* Poſtea: *Intercurſant cinguntque has urbes tetrarchiæ, regionum inſtar ſingulæ, & in regna contribuuntur: Trachonitis, Paneas, in qua Cæſarea cum ſupra dicto fonte, Abila, Arca, Ampeloeſſa, Gabe,*

cujus ſæpe meminit Joſephus. Utraque vero regio Decapolitana (a numero decem urbium nuncupata) tam Phœnicum quam Syrorum , ex aliqua parte ab invicem interfluo Jordane olim diſtincta, ob vicinitatem & conterminos fines interdum confundi videtur. Agathangelum vero Syrum potius quam Palæſtinum fuiſſe crediderim.

Reliqua de altaribus aliiſque monumentis votivis pro ſalute feliciburſque Imperatorum expeditionibus , pro domus auguſtæ incolumitate , pro denique illorum vitæ & imperii perennitate, & de ædium ſacrarum apparatu & choragio , a quamplurimis Philologis millies explicata & cognitiſſima, nulla illuſtratione egent.

Ad quàrtum.

Columnas, obeliſcos, & altaria in perpetuam Benefactorum, qui de patria eſt Dis municipibus præclare meriti ſunt, memoriam erigere , ab omni ævo apud quaſvis bene moratas gentes ſolenne erat , iſtiuſmodi monumentis illorum virtutes & pietatem ſuamque gratitudinem teſtaturas.

ΒΑΡΕΙΧΕΙΝ. Βαρείχην. ברך, *baruch*, Ebraice *benedictus*, & بَرِك, *barik*, Arabice *benedictione & copia abundans*. *Baruch* , miniſter & Amanuenſis Jeremiæ Prophetæ; Βάρυχος Græce, & cum additamento divini nominis Jah , *Barachias*.

ΑΜΡΙCΑΜCΟΥ. *Amri* , *Omar*, & *Omri*, nomina apud Palæſtinos , Syros, & Arabes frequenti in uſu. Hic diſtinctionis gratia additur Cαμσος a שמש, ſive شمس, *ſams*, quod *Solem* ſignificat. Hinc Eſſeni , qui , ut (*f*) Philo & (*g*) Joſephus ſcribunt , bis ſin-

(*f*) περὶ βίυ θεωρηλικῦ.
(*g*) De bello Judaico lib. II. cap. 12.

ſingulis diebus h. e. ad ortum & occaſum Solis, facie εἰς ἥλιον. h. e. ut ego interpretor, verſus Solem converſa, ſolennes orationes habuere, quod alibi fuſius probabo, a (*h*) S. Epiphanio nuncupantur Σαμψαῖοι, h. e. Ηλιακοὶ, ut ille recte vertit.

ΙΑΡΙΒΟΛΕΩϹ. Ιαριβολεὺς eadem vox eſſe videtur, quoad originem ſuam, cum Ιαριβώλῳ, de quo poſtea, licet diverſæ formæ.

Notæ numerales anni eraſæ erant, nec potuerunt legi: quod dolendum eſt.

Ad quintum.

ΑΛΙΛΑΜΕΝΑ. حليل, *halil, conjux, maritus, contubernalis:* vel خليل, *chalil, amicus intimus:* & امين, *amin, firmus, ſecurus, fidus.*

ΠΑΝΟΥ. Forte a فان, *phana, evanidus, caducus, ætate confectus.*

ΠΑΝΟΥ ΜΟΚΙΜΟΥ. Ita in exemplari manuſcripto, juxta quod harum Inſcriptionum editio in Actis Philoſophicis exigebatur. Ideo male interponitur articulus ΤΟΥ, qui hic plane abjiciendus eſt. Panus Mocimus unus idemque eſt hiſce duobus nominibus inſignitus.

ΠΑΤΕΡΑ. *Avum* interpretari oportet: non enim aliter ſibi conſtabit Inſcriptio, cum Alilamenes perſpicue hic nuncupetur filius Pani Mocimi, & ΤΟΥ ΑΙΡΑΝΟΥ, Airanis nepos. Quod vero πατὴρ ita reddi poſſit, non a vero abhorrere videbitur illi, qui modis loquendi

(*h*) Hæreſi LIII. pag. 461.

loquendi apud Judæos, Chaldæos, & Syros paulo diligentius attenderit. Quod unico exemplo demonstratum ibo. Certissimum est, Nabuchodonosorum, qui *pater* Baltasaris. Dan. v: 3, 11, 13. ter expresse nominatur, fuisse illius avum: Baltasarem identidem, illius filium nuncupatum, fuisse Evilmerodachi filium, & Nabuchodonosori nepotem: quod ex collata sacra historia cum aureis Berosi & Abydeni fragmentis manifestissime constat.

Ad sextum.

ΑΦΙΕΡΩΘΗ ΑΑΙΑΥΝΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΜΦ ΕΤΟΥϹ - Ita in MS. Legendum omnino Α ΑΥΔΥΝΑΙΟΥ h. e. primo die mensis Audynæi anni DXLI. quod certissimum est, nec a quoquam negandum. Numerus & ductus literarum hanc emendationem facillime admittunt. In cæteris Inscriptionibus, ut passim videre est, anno apponitur mensis Syro-Macedonicus. Nec minus solennis fuit apud Græcos & Romanos mos iste menses annotandi. Infinita pene apud Gruterum (*i*), Reinesium, & Sponium occurrunt exempla: ex quibus unum tantum, cum sit prorsus similis argumenti, hic subjiciam.

DEDICATVM K. OCTOBR.
L. CVSPIO RVFINO
L. STATIO QVADRATO COSS.

An lapis iste sit basis statuæ aut columnæ, sive tabula portæ fani, a Materno, Pappo, & Marco dedicati, ii, qui viderunt, in itinerario non animadvertunt,

(*i*) apud Gruter. M. LXXXII. 18.

tunt, solummodo contenti dixisse, magnam illius partem subtus terram defixam fuisse.

Mutilationes reliquasque inter exscribendum admissas alliterationes conjecturis resarcire conari vix operæ pretium erit.

Ad septimum.

ΜΑΛΗϹ. Proculdubio nomen Syriacum, nec temere immutandum, boni ominis & optandæ felicitatis causa, ملكي, *mali*, *opulentus*, *dives*, a parentibus pro more apud Judæos, Syros, Phœnices, maxime usurpato impositum. Inde enim amor parentum erga liberos, quibus recens natis, faustis nominibus arreptis, bene ominantur, primo apparet. Gente & origine Malen, qui & Agrippas cognominatus, & quo nomine Romanis, sive victoribus, & dominis, sive hospitibus innotuit, Syrum fuisse, ex nominibus patris & avi liquet.

ΙΑΡΑΙΟΥ. *Jaræus* forte ab Ebraico ירא, *jare*, sive Arabico وراع, *timens*, *trepidus*. Nam veram omnium Syriacorum nominum significationem pro certo eruere & firmare difficillimum, nec id quisquam, nisi parum prudens judico, præstabit.

ΡΑΑΙΟΥ. *Raæus* a רעה, sive رعى, *pavit*, *custodivit*, *rexit*, *curavit*. Sed ad certiora procedo.

Males ille erat Scriba iterum in solennibus ludis & conventibus constitutus: vel saltem pro ista vice, quando Palmyræ aderat Hadrianus cum exercitu. De dignitate & munere τῶν Γραμματέων Seldenus ad marmora Arundelliana, Reinesius in præclarissimo & nunquam satis laudato Inscriptionum antiquarum Syntagmate,

gmate, & (*k*) Harduinus in nummis antiquis abunde egerunt: quorum ſcrinia expilare, ut turpe & inhoneſtum, ita in re manifeſta multijugam lectionem oſtentare, ex ſolis indicibus inſpectis conſultiſque, hominis vani & plane δοκησισόφυ jure cenſebitur.

Vir ſane ſui nominis Males, ſi de origine illius non prorſus male conjectatus ſum, & popularis auræ cupidiſſimus, qui, quo tempore Hadrianus imperator ſuſcepta verſus Perſidem & Arabiam expeditione illac tranſiret, benignitate magnifica tum erga hoſpites & advertores, tum erga municipes & concives ſuos exhibita, AΛIMMA, ſeu, ut ſcribi oportuit, ἄλειμμα, *oleum* in illorum ſubſidium & refrigerium ſuppeditavit. Hadrianus autem anno regni undecimo, qui decimo die Auguſti anni Chriſti CXXVIII. finiebatur, Torquato Aſprenate & Annio Libone Coſſ. ab iſtius anni Juliani initio in Orientem ſuſcepto itinere, in Syriam pervenit, & inde per Arabiam in Ægyptum profectus eſt: ut ex nummis iſthoc anno, in multis Syriæ & Ægypti civitatibus, in illius honorem, dum præſens aderat, percuſſis, quorum meminit Harduinus, ad eundem annum clariſſime demonſtrat doctiſſimus (*l*) Pagius. Quamdiu vero Imperator ille Antiochiæ, aut Palmyræ, cæteriſve Syriæ urbibus inſederit, nondum liquet. Hoc autem primo illius in Syriam adventu Malen, præclaris muneribus apud ſuos defunctum, poſtea Romanorum exercitui verſus Arabiam & Ægyptum proficiſcenti inſerviiſſe, mihi quidem pluſquam veriſimile videtur. Sed res extra dubium fuiſſet poſita, modo calculus ſive notatio anni in marmore comparuiſſet. De hac vero aliiſque numerorum eraſionibus

(*k*) Pag. 331.
(*l*) Critic. in Baronii Annales.

bus paſſim obviis maxime dolendum eſt.

Oleum illud balneis Agrippæ ſumptibus impenſum, aut lampadibus, aut, quod huic Inſcriptioni magis videtur accommodum, corporibus ungendis inſerviebat. Apud Romanos, Græcos, Orientiſque populos, uti hodie apud Turcas, non modicum ἀνδραγάθημα habebatur; balneas & lavacra erigere, aut ruinis prope obnoxia reparare, pecuniis quoque perpetuis dono datis ad miniſtrantium, ut præſto adſint, aliarumque rerum, puta, lignorum, olei, aquarum, quarum uſus in thermis neceſſarius, procurationem: ut ejuſmodi balneæ parietibus & pavimento integræ perennarent, & denique ut lavationes fierent gratuitæ; ut fuſe oſtendit Reineſius, vir undequaque doctiſſimus, & cum maximis hujus ſeculi viris merito comparandus, in prælaudato opere.

Cum vero balneorum uſus in exercitationibus gymnaſticis eſſet conſtantiſſimus, athletarumque corpora ad firmandos artus inducendumque vigorem ungerentur, beneficium hoc Agrippæ eo uſque extendi poſſet, & merito quidem, modo ejuſmodi palæſtritarum collegia apud Palmyrenos tunc temporis inſtituta fuiſſe conſtaret.

ΥΠΗΡΕΤΗϹΑΝΤΑ. In Inſcriptione XI. vox eadem occurrit. Proculdubio in iſta expeditione Hadrianum comitatus eſt Agrippa, tanquam dux viæ, cui regiones iſtæ, per compendia viarum a militibus peragrandæ, erant cognitiſſimæ, & alia miniſteria, quibus, utpote indigena, optime defungi norat, exercitui utilia obibat.

Ad Octavum.

ΕΠΗΚΟΩ. Elogia, quæ ſupremo ac vero numini

maxime

maxime conveniunt, Jovi a ſuperſtitioſis Gentilibus, tum ſparſim, tum cumulate, pro more attribuuntur. Ita nimirum pro verſutia ſua miſeris cæciſque hominibus impoſuit Diabolus, ut iiſdem titulis, iiſdemque ritibus ac cultu, quem ipſe Deus inſtituit, æmulatione arrogantiſſima honorari voluerit. Vix quippiam elogium aut divinæ bonitati aut curæ ipſius & amori erga mortales, in anguſtiis dira neceſſitate conſtitutos, aut hoſtium vi oppreſſos, aut morbis, egeſtate, aut quocunque periculo, potiſſimum inſtante mortis meta, implicitos aptari poterit, quam τȣ̃ Επηκόου, h. e. *Dei propitii & illorum preces facili aure exaudientis. Deus, qui exaudis orationem:* ut habet codex Ebraicus Pſalm. LXIV. II. Phraſis quoque ſolennis, ἐπακȣ́ϛας τῆς εὐχῆς Θεὸς apud Græcos Scriptores, a veri Dei cultu alienos: quod etiam dictat ratio naturalis. Mirandum vero, titulum hunc in altaribus, ſtatuis, aliiſque monumentis ob victoriam, ſalutem, aut beneficium qualecunque ex inſperato collatum, erectis non frequentius comparere, tantumque bis in vaſto opere Gruteriano, quod ex accuratiſſimo indice, inexhauſta Joſephi Scaligeri diligentia confecto, cuivis obvium eſt, reperiri.

ΒΩΛΑΝΟϹ. *Bolanus* Syrus ex nobili & antiqua familia ſatus, ut ex congeſtis recto ordine & ſerie majorum nominibus liquet. Ebraice & Phœnicice בועל עני *Boel* (Syriace *Baol*) *ani*, *dominus ſive patronus pauperum & afflictorum.* Quidni enim participium primariam verbi ſignificationem retinere poſſit, ac idem plane eſſe cum ſubſtantivo בעל *Baal*? *Boel* ſive *Baol* juxta Græcæ linguæ genium cum terminatione uſitata bene & recte redditur Βῶλος: quod ut hic in compoſitione præfigitur, ita quandoque poſtpoſitum in fine nominum propriorum, prout imponenti-

D bus

bus visum fuit, reperitur, ut hic *Jaribolus*, & in Inscriptione Græcæ tabulæ postea memorandæ ab Heliodoro Palmyreno apposita, *Aglibolus*:

ΑΓΛΙΒΩΛΩ ΚΑΙ ΜΑΛΑΧΒΗΛΩ ΠΑΤΡΩΟΙC ΘΕΟΙC.

Neque enim ista lectio mihi videtur ullatenus solicitanda, quasi errasset quadratarii manus, quod contendit Scaliger qui ΑΓΛΙΒΗΛΩ vult legendum. *Aglibolus* autem est *dominus temporis præfiniti*, h. e. qui fatales hominum vitæ terminos constituit. Vox enim אגל *aghal*, in alieno licet sensu in sacro codice semel tantum reperiatur, in lingua vero Arabica اجل, quæ per tot terrarum plagas diffusa, origines vetustosque vocum Ebraicarum significatus servavit, hoc sensu frequentissime occurrit. Bolanus apud Syros nomen satis notum, qualis ille Bolanus, (incertum Episcopus an Presbyter) in fronte epistolæ encyclicæ Assessorum Synodi Antiochenæ, de qua postea, contra Paulum Samosatenum scriptæ: e qua gente Nicomus Iconiensis Episcopus & Malchion Presbyter, illic quoque memorati, ex notatione nominum oriundi videntur.

ΖΗΝΟΒΙΟC. Forte ab obæsitate corporis primo ita nuncupatns, a زنب *zaniba*, pinguis fuit.

ΑΙΡΑΝΟΥ. *Airanes* ita boni ominis causa appellatus: ارن, *arin*, *alacer*, *lætus*.

ΜΑΘΘΑ. Idem ac *Matthan*, *Matthæus*, *Matthias*, *Mattathias*; nomina apud Syros & Palæstinos notissima. h. e. donum Dei. Græce Dositheus, Theodorus.

ΕΦΘΑC ΠΗΓΗC. In MS. ΕΦΚΑC. Hinc quidam affinitate soni ducti, ΑΦΑΚΑC legendum statuunt: argute magis, quam vere. Hanc enim παραδιόρθωσιν neque constructio verborum neque veritas rei feret: quod

quod paucis oſtendendum. Αφακα, inquit (m) Zoſimus, χωρίον ἐςὶ μέσον Ἡλιουπόλεως τε καὶ Βύβλου, καθ᾽ ὃ ναὸς Ἀφροδίτης Ἀφακίτιδ☉ ἵδρυται: *Aphaca locus inter Heliopolim & Byblum, ubi eſt fanum Veneris Aphacitidis:* fanum nimirum in luco acclivi & devio, ut Euſebius docet, lateraliter verſus cacumen montis Libani excurrente ſitum, quo explendæ infandæ & ſpurciſſimæ libidinis gratia confertim & quaſi agminibus collectis impuriſſimi homines ac mulieres omni pudore vacuæ ſeſe contulerunt, quaſi ſub tutela & patrocinio Veneris in locis iſtis impeditis, ubi nemo moribus gravis & modeſtus accedere auſus eſt, flagitioſa quæque perpetrare licuiſſet. Hanc turpem nequitiarum ſcholam tandem funditus everti juſſit Conſtantinus Imperator: ut in oratione in tricennalibus habita de laudibus Conſtantini ſect. VIII. fuſe & eleganter oſtendit idem Euſebius, ubi τὸ ἐν Ἀφάκοις excidiſſe videtur: & iiſdem verbis poſtea repetit in tertio de vita magni illius Imperatoris libro cap. 55. e quo hauſerunt (n) Socrates & (o) Sozomenus. Sed fontis nulla apud Euſebium mentio. Lacum quendam in modum ciſternæ artifici manu fabrefactum ab illo fano non procul abeſſe dicit Zoſimus, de quo ſtrenuus iſte δεισιδαιμονίας Gentilium pugil multa miranda fingit: hunc lacum in flumen cognomento Adonidis, poëtices næniis deluſus, Sozomenus convertit. An vero quicquam cum hoc lacu ſive fluvio commune habeat fons in Inſcriptione memoratus, viderint alii: vix enim illud admiſerim: præſertim cum τὸ Εφκᾶς pro Ἀφάκης aut Ἀφάκας poni poſſe ab omni veriſimilitudine abhorreat. Τὸ enim Ἀφάκα,

 nomen

(m) Pag. 53. edit. Oxon. 1679.
(n) Hiſt. Eccl. l. 1. c. 18.
(o) Hiſt. Eccleſ. lib. III. cap. 5.

nomen loci, aut illius partis Libani, ubi templum Veneris condebatur, ſemper plurali numero effertur apud ſupra dictos Scriptores.

Deinde talem verborum poſitionem & ordinem non patitur Grammatica: quod pueri ſeptennes norunt. Si enim proprium nomen fuiſſet, illud poſtponi oportuerat. Quid ſi ergo legerim ΙΕΡΑΣ, cum idem ſit literarum numerus; quaſi Bolanus cujuſpiam ſacri fontis prope Palmyram Curator fuiſſet conſtitutus? Reſtat hodie fons quidam perennis, per intervallum horæ, uti mos eſt apud Orientales locorum diſtantias metiendi, ab urbe diſſitus, cujus latices, tanquam guſtui maxime gratos & ſalubres, noſtrates, quibus præ vino erant pro deliciis, experti ſunt, mirifque celebrarunt laudibus. Sed in re obſcuriſſima nihil certi ſtatuendum eſt, donec novum lumen, quod opto, ex marmore iterum meliuſque inſpecto oriatur.

Hæc pridem ſcripſi, de vera hujus vocabuli lectione plane dubius; præſertim cum Deſcriptor, qui illud proprium fontis nomen eſſe vult, de ipſius fide & diligentia nos hac ex parte pene ſecuros ſecum eſſe juſſerit. Sed Londini conſiliis cum Amico integerrimo, D. Bernardo, jam tum ex Hollandia reduce, cujus ſublimi ingenio dubia quæque & difficilia, quæ in hiſce Inſcriptionibus occurrunt, facile in adnotationibus explicabuntur, hac de re communicatis, reſpondebat ſe alio exemplari adjutum legiſſe ΕΦΘΑΣ. De cujus ſententiæ, in quam facilis ibam, veritate & certitudine confirmatior redditus ſum, quod in noſtratium Itinerario ſive Palmyræ Notitia repererim, aquas calidas, canaliculis incluſas & perpetuo labentes, illic paſſim abundare: potiſſimum vero dimidio ab urbe verſus occidentem milliari, in quas facile & commode deſcenditur,

ditur, & quo etiam hodierni incolæ valetudinis aut conſervandæ aut redintegrandæ cauſa frequentes accedunt. Prope vero hunc rivum ſive columnæ ſive altaris (nam ſubdubitanter ſcribunt) effracti & disjecti integra baſis manet, quæ hanc ἐπιγραφὴν exhibet.

ΥΠΟ ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ ΘΕΟΥ. In origine hujus vocabuli plane hæreo, an a ירה בועל, *Jara bol*, *Dominus ejaculator*, an a ירא בועל, *Jare bol*, *Dominus metuendus*. Cum vero neutra mihi rem accuratius perpendenti vix placeat, non invitus inducerer ad aſſentiendum D. Hallejo, qui admodum ingenioſe cenſet illud derivandum a ירח בועל, *Jerach bol*, quaſi idem eſſet ac *Deus Lunus*, ſi in Inſcriptione Græca Heliodori Palmyreni non ΑΓΑΙΒΩΛΩ ſed ΑΓΑΙΒΩΛΩ, quod etiam ab Exſcriptore detortum vult ex ΙΑΡΙΒΩΛΩ, legi debuiſſet. Ille vero acrius contendit de ſuæ conjecturæ veritate, quod figura lunæ corniculatæ inter humeros pari intervallo verſus caput alterutrinque ſurgentis in altera imaginum illic poſitarum conſpiciatur. Conceſſa hac ingenii laſcivia quid non exſculpere licet? Non aliter autem legerunt, quotquot jam per centum annos inſigne illud monumentum curioſis exploraverint oculis: nec quicquam adhuc de variante lectione ſolertiſſimi Romanarum Antiquitatum indagatores memorarunt. Quis vero fuerit iſte Jaribolus, plane hactenus incertum & inexploratum eſt: an peculiare Syrorum numen ab indigenis cultum, ſive Deus ἐντόπιος, quales erant *Aglibolus & Malachbelus*, an cognomen cujuſpiam Imperatoris de Palmyrenis merentiſſimi, inque Divorum cenſum poſt mortem relati, quem hoc titulo honorarunt: eodem modo, quo Antoninus Baſſiani ex Sœmiade, Juliæ Mammææ ſorore, filius, *Ela-*

lagabali, Syri numinis, *qui ubique fere* (verba ſunt magni (*p*) Seldeni in laudatiſſimo de DIS Syris opuſculo) *idem cum Sole agnoſcitur*, nomen aſſumpſit. Si vero quiſpiam Seldeno ex metatheſi literarum, & ſcriptionis & pronuntiationis in propriis nominibus ex una lingua in aliam, præſertim ab omni affinitate alienam, traducendis variatione, quod poſtulat, * *Alagabalum* pro *Agalibalo*, cujus etymon eruit, quaſi עגל בעל *Agol baal*, ſeu Ζεὺς ἐπικυκλίδιος, *Deus circularis aut volubilis*, poſitum fuiſſe conceſſurus ſit, Lectorem eruditum conſtituo arbitrum, an non *Agalibolus* ex ſimilitudine ſoni, quem vox ſive Græce ſive Latine prolata exprimit, non ſit prorſus idem, vel ſaltem parum diverſus ab *Aglibolus*. Sed per me *Elagabali* nomen abſque ulla mutatione maneat integrum: cujus veram etymologiam, utpote loco alieno, hic non venabor. Sed ad Jaribolum redeo.

Identidem occurrit in Inſcriptione XI. Hoc tamen quod neutiquam celabo, videtur obſtare, quo minus de aliquo Imperatore a ſuperſtitioſis adulatoribus inter Divos recenſito intelligi poſſit, quod longum iſtud annorum in utriſque marmoribus ſignatorum intervallum non permittat, ab eodem, dum in vivis eſſet, Bolanum hujus fontis Curatorem conſtitui, & Julium Aurelium Zenobium teſtimonio commendari ſimul potuiſſe. Veruntamen cum Bolanus ſit alterius Zenobii, ejuſdem fortaſſis cum Julio Aurelio ſtirpis, filius, pene crederem, errorem in notis numeralibus admiſſum fuiſſe, & ΔΟΦ pro ΔΟΥ eſſe ſubſtituendum. Sed eſto Deus topicus Jaribolus, non repugnabo: attamen conſtat ex Inſcriptione IV. idem nomen viris longe infra

(*p*) Syntagm. II. cap. I. pag. 220. edit. Lugd. Bat. 1629.
* Pag. 223.

fra dignitatem purpuræ constitutis, interdum attributum fuisse: nisi quis dixerit, ΙΑΡΙΒΩΛΟϹ & ΙΑΡΙΒΩΛΕΥϹ omnino inter se differre. In ejusmodi salebris nemo pedem adeo firmiter figere potest, quin sæpe impingat.

Ad Nonum.

ΜΑΡΘΕΙΝ. ΜΑΡΘΗΝ. Martha, nomen fœminis Judæis & Syris commune: a مرث, *maratha*, nimirum a lenitate & mansuetudine, qualis fœmina, erga maritum præcipue, esse debet, vel potius a Syriaco *martha*, domina. Inde B. Virgo Maria ab Arabibus quandoque nuncupatur مارت مريم, *marat Mirjam, domina Maria.*

ΚΑΠΑΔΗΤΟΥ. Καπαδήτης vel a خافض, *chaphid, a deprimendis superbis*, vel a خفض, *chapda, a vita commode & leniter acta*, vel a قفد, *kapada, peregit & consummavit opus.*

ϹΟΡΑΙΧΟϹ. An a شرق, *sharaka*, quasi *vir orientalis:* vel potius a ضراك, *dsorak, animo acer, ira vehemens:* unde *leo* hinc quoque dictus. Nomen proculdubio in vulgari usu apud Syros. Inde *(q)* Jamblichus Chalcide, Cæle-Syriæ urbe, natus, in libello suo δραματικῷ, sive de amoribus Rhodanis & Sinonidis, non modicam istius fabulæ amatoriæ partem Soræcho Soræchi filio attribuit.

Ad Decimum.

ΤΕΛΕΟΔΟΤΗΝ. In MS... ΕΟΔΟΤΗΝ. Si per apices litera-

(q) Apud Phot. in Myrio biblo Cod. XCIV.

literarum liceret, vellem legere CITOΔOTHN, *frumenti provisorem sive largitorem*. Quæ vox apud Græcos Scriptores frequenter occurrit. Nemo, qui Palmyræ & regionis illius solitudines longe lateque jacentes, sterilibusque arenis coopertas in mentem revocat, diffiteri poterit, munus illud comportandi annonam reliquumque commeatum e locis fertilioribus, ne cives, vel potius novæ coloniæ advenæ, ex urbe transmissi, fame premerentur, maxime fuisse necessarium, & dignitatis quoque maximæ.

THC MHT...... NEIAC. Μητροκολωνείας. Ita enim lacunam rectissime supplendam esse vox eadem mox plene repetita certissime indicat. Μητροκολωνεία autem ab ista urbe, ut mihi quidem videtur, distingui debet: utpote locus vel in campis prope desertum, vel cis Euphratem, excipiendis peregrinantibus destinatus, ut mercatores ex Perside, Mesopotamia, & Arabia in Syriam Palæstinamque transeuntes, aut e contra, Palmyram, ad quam aliter vix facilis per inhospita tesqua daretur accessus, commodius adirent. Videntur enim mercatores ejusmodi commoditatum defectu, relicta Palmyra, aliam viam securiorem & compendiosiorem, in qua ἐφόδια melius pararentur & suppeditarentur, nuper petiisse: quod sequentia verba plane innuunt, Septimium Vorodem, de quo in sequentibus Inscriptionibus, ἀνακομίσαντα τὰς συνοδίας ἐξ ἰδίων i.e. intermissos illos mercatorum solennes conventus & congressus in urbe patria revocasse seu reduxisse, conditis diversoriis receptaculisque, frumento reliquoque ad vitam necessario apparatu instructissimis: qui ob hanc magnificentiam in opibus οἴκοθεν in ista principali colonia supplenda, cujus & Prætor & Ædilis erat constitutus in usum extraneorum, (qui tamen cives Palmyrenos

suis

ſuis mercibus & ornaturi & ditaturi eſſent) impendendis inſigne a Præfectis Societatis mercatorum elogium adeptus eſt, & apud Senatum populumque Palmyrenum hac quoque de cauſa maxima floruit gratia, utpote de illis univerſis optime meritus. Jam enim a longo tempore i. e. ante tria ſecula & ultra, Palmyra divite commercio floruerat, & inter celeberrima Orientis emporia habebatur, ob commodum in utriuſque imperii tum Parthorum tum Romanorum confiniis ſitum. Inde iſta opum amplitudo áccreverat: inde perpetuus iſte mercatorum confluxus. Ἔμποροι γὰρ ὄντες, ut ait (r) Appianus Alexandrinus, κομίζουσι μὲν ἐκ Περσῶν τὰ Ἰνδικὰ καὶ Ἀράβικα. διατίθενται δὲ ἐν γῇ Ῥωμαίων. Qua de cauſa Marcus Antonius, (ſ) levi tamen prætextu arrepto, quod eſſent ambiguæ fidei, nec iis aut in Romanorum aut Parthorum partes captata occaſione, pro commodo ſuo tranſituris, bene fidendum eſſe, ad diripiendam urbem opulentiſſimam equitum turmas miſit: ſed hujus rapacem opum merciumque cupiditatem, iis ad ulteriores Euphratis ripas extra periculum rapinæ abductis, Palmyreni feliciſſime evaſere.

Idem ſuccedentibus ſeculis viguit commercium Palmyræ, in quam, tanquam apothecam, mercatores peregrini merces ex India & Perſide petitas intulerunt, inde alio vehendas. Ita enim de ſuis temporibus videtur intelligendus (t) Plinius. *Huc* (i. e. in Petra, civitate Nabatæorum) *convenit utrumque bivium, eorum, qui Syriæ Palmyram petiere, & eorum, qui ab Gaza venerunt.*

Στρατηγοὶ & Στρατηγοῦντες & hic & alibi, & in num-

 mis

(r) De bellis civilibus lib. v.

(ſ) Ῥωμαίων καὶ Παρθυαίων ὄντες ἔφοροι, εἰς ἑκατέρας ἀποδεξίας εἶχον. ibid.

(t) Nat. Hiſt. lib. VI. cap. 28.

mis poſt Antoninorum tempora frequentiſſime, iidem ac Prætores, ſummive urbis & coloniarum magiſtratus, ſive Præſides, utpote militiæ Rectores. Vide Harduinum de hoc titulo pro more erudite diſſerentem in præclaro de nummis antiquis populorum & urbium Syntagmate pag. 21, 22.

De munere & dignitate Sympoſiarchi ſive ſacrorum conviviorum arbitri vide quæ ex Polluce, Plutarcho, & Athenæo operoſe collegit Stuckius in Antiquitatum Convivialium libro II. cap. 7. & quæ habet de epulis ſacrificialibus lib. I. cap. 33. ubi & multa occurrunt de pulvinaribus & lectiſterniis Deorum.

Ad undecimum.

ZHNOBION. Vide ad Inſcript. VIII.

ZABΔIΛAN. זבד אלה Ebraice: Arabice verò زبد الله, *zabdalla*, *donum Dei.*

ΔICMAΛXOY. داعص ملك, *dais malki*, *aſſecla ſive miniſter Regis*, *qui juſſa ejus obit.*

NACCOYMOY. An ab Ebraico נזם, *nezem*, *monile*, an ob indolis bonitatem morumque ſuavitatem, a نسم, *naſama*, *leniter & grato modo ſpiravit ventus*, *aura*, *odor*?

Militares copias duxit Julius Aurelius Zenobius, quo tempore Alexander Severus, qui, ortu quidem Syrus, utpote in urbe Arcena natus, Elagabali imperatoris conſobrinus, quaſi Syrum dici puduiſſet, ut ait Lampridius in ejus vita, tamen *videri originem de Romanorum gente trahere volebat*, expeditionem in Perſidem contra Artaxerxem, regem potentiſſimum, quem

quem poſtea debellavit, animoſe ſuſceperit: tum juvenis, ut ex acclamatione Senatus poſt actum triumphum, cum primum apud Patres conſcriptos, Romam reverſus, verba habuerit, apud eundem Biographum patet: *vere Parthicus, vere Perſicus. Trophæa tua & nos videmus, victorias & nos videmus. Juveni Imperatori, Patri patriæ, Pontifici maximo* -- Bellum vero hoc Perſicum anno octavo hujus Imperatoris, h. e. A. Ch. CC. XXIX. inchoatum oſtendit accuratiſſimus horum temporum ſupputator, Antonius Pagius in Critica ad Annales Baronii: quam optimo cum fructu tum voluptate conſulat curioſus Lector. Neque enim harum Annotationum ratio patitur, ut in minutiis Chronologicis examinandis immorer.

Rutilius Criſpinus, (cui ſe in aſſiduum comitem dederat Zenobius noſter, illius lateri continenter adſiſtens, & vexillationibus ſive copiis auxiliaribus, præſertim ſuorum civium, hoc in bello Romanorum partes ſequentium, quæ præſto erant, vel commeatum ſuppeditando, vel per compendioſiores facilioreſque vias ducendo, ὑπηρετήσας) erat tunc temporis totius exercitus ſub Alexandro Præfectus. Illum vero confundi non debere cum Criſpino, qui una cum Juliano, tertio anni Severi h. e. A. Ch. CC. XXIV. juxta (u) faſtos ex codice Saviliano, & ex apographo Voſſiano, Regum apud Theonem canoni ſubjuncto, ab eruditiſſimo Viro D. Dodwello editos, faſtoſque alios, longe accuratiores & antiquiores, e codice MS. bibliothecæ Cæſareæ depromptos, & a V. Cl. Noviſio illuſtratos, conſulatum iniit, hinc manifeſtum fiet, quod diverſo prænomine inſigniatur. Criſpinus enim Con-

(u) In appendice ad diſſertationes Cyprianicas. pag. 100. 116.

Conſul non Rutilius, ſed Clodius erat appellatus: ut videre eſt, tum apud (*x*) Pagium in Cæſareorum conſulatuum ab Auguſto ad Marcum Aurelium rationario, quod ſumma cum accuratione ac diligentia congeſſit, tum apud celeberrimum Chronologum H. Noviſium in epiſtola Conſulari.

ΚΑΙ ΟΙΚΕΙΩΝ ΑΦΕΙΔΗϹΑΝΤΑ. In MS. ΚΑΙ ΟΥΚΟΝΙϹΩΝ ΑΦΕΙΔΗϹΑΝΤΑ. Locus ſane fœde corruptus. De vera lectione non convenit. Alii emendant, ὐκ οἰκείων - Sed particula negativa vix cum ſignificatione τῦ ἀφειδήσαντα convenire poteſt. Potius ergo ſimpliciter οἰκείων legendum erat. Quid autem obſtat, quo minus legam ΟΥΚΑΝΙϹΩΝ, vel ΑΝΙϹΩϹ, hoc ſenſu, *cum æquabilitate:* h. e. *abſque partialitate & affectu privato, non parcentem ſuis opibus, ſed eas largientem militibus promiſcue & indifferenter.* Sed in hac re plane hæreo. Fortaſſe legi oportuit ΕΥΚΟϹΜΩϹ, vel ΟΙΚΟΘΕΝ, ut in præcedente Inſcriptione, οἴκοθεν ἀναλώσαντα. Ita in ſylva dumetis obſita devii erramus, callem ſine duce fruſtra quærentes.

ΜΑΡΤΥΡΗΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΘΕΟΥ ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ. Vide quæ ſupra annotavimus: quibus pauca hæc addere viſum eſt. Si pro Deo locali tutelarique Palmyrenorum habendus ſit Jaribolus, Zenobium laudis & approbationis, ob præclara ejus tum erga Romanos tum erga Patriam merita, teſtimonium, vel voce ex templi adytis, ubi colebatur, edita, vel qualicunque indicio ab eodem numine adeptum fuiſſe non male ſuſpicabimur. An vero Palmyra, urbeſve & regiones vicinæ hujus ficti numinis oraculo inclaruerint, hactenus non liquet. Sane ejuſmodi reſponſis olim ſuperſtitioſis cultoribus miſere deluſum erat, dæmonum, permittente

Deo

(*x*) Diſſert. Hypot. cap. XI.

Deo Opt. Max. verſutia, & technis fraudibuſque gentilium ſacerdotum, inde ſibi lucrum, honorem, & reverentiam veteratorie captantium: quales erant Hierophantæ illorumque miniſtri, Κήρυκες & Θεολόγοι, qui, ut præclare obſervat (y) Reineſius ad marmor Arundellianum num. IV. Deorum reſponſa ſciſcitantibus exhibuerunt.

ΙΟΥΛΙΟC. Supple, Philippus. Obſervarunt noſtri, nomen illud, quod ſequebatur, in Inſcriptione tum Græca tum Syriaca, quæ inde prioris, (quod de cæteris quoque pariter dicendum eſt) quantum linguæ genius patitur, rigida videtur eſſe verſio, ex induſtria plane eraſum fuiſſe: forte ex odio contra illum concepto propter cædem Gordiani in expeditione Parthica factam, ad delendam iſtius ſceleſti hominis memoriam. Annus æræ Seleucidarum IↃLIV. quo hoc monumentum erigebatur, reſpondet anno æræ Chriſtianæ partim CCXLII. partim CCXLIII. quo, Ariano & Papo Conſulibus, mortuo Miſitheo, (cujus filiam duxerat, idem Gordianus, iſtius nominis tertius) in ejus locum dicit Julius Capitolinus Philippum Arabem factum fuiſſe præfectum Prætorio: quod confirmat marmor hoc Palmyrenum. Puſillam vero iſtam mutilationem mox poſt ipſius obitum marmori illatam fuiſſe veriſimile videtur, pro more nimirum, quo plebs efferata in tyrannorum, quorum memoria, præſertim ob paricidium, execranda, ſtatuas, ſimulachra, & inſignia, deletiſque quoque ex foro, portis, ædificiis, monumentiſque publicis illorum nominibus, graſſari ſolet.

Ad duodecimum.

ΤΑΦΕΩΝΟC. Vox plane nova, nec apud Lexicographos

(y) Syntagm. antiquar. Inſcript. pag. 289.

phos reperienda; quæ tamen ex Grammatica analogia admitti poteſt. Ταφεὼν igitur nihil aliud eſt, quam locus ſepulchris plenus, & pari modo formatur, ac κοιλὼν, δενδρὼν, ἀμπελιὼν, & ejuſmodi plura.

Jus vero peculiare ſibi & familiæ ad honorem ſepulturæ in iſtis conditoriis, cæteris tanquam ab alieno ſolo excluſis, hoc monumento ſuis pecuniis erecto aſſeruit Septimius Odænathus.

Inter admiranda Palmyræ merito recenſeri debet Mauſoleorum, ut ea hic in tui, curioſe Lector, qui linguæ Anglicanæ plane inaſſuetus es, gratiam ex noſtratium Itinerario compendiaria quadam deſcriptione repræſentem, ſeries duplex, ad mille paſſus exporrecta: Mauſoleorum, inquam, ſic enim nuncupanda fateberis, ſibi invicem in adverſis viæ interpoſitæ lateribus reſpondentium. Ædiculas dixeris, ſive ut noſtri appellant, turriculas, in quadrum extenſas, inque quatuor vel quinque cameras partitas, quæ pulcherrimum intuentibus ſpectaculum præbent: omnes figuræ quidem pares, ſed magnificentia & ornatu longe diſpares, pro varia nimirum virorum, quorum corpora ſubtus recondita jacent, aut dignitate aut opulentia. Ex his quædam puro marmore integræ conſtabant, ut ex ruderibus liquet: quæ vero quoad exteriores partes e ſaxo vulgari dedolato conſtruuntur, parietes intergerinos, pariter ac pavimentum, marmore obtectos intus habent. Statuas aut integras aut umbilico tenus protenſas, quas Græci προτομὰς appellant, olim prominuiſſe, tum ex cavitatibus, tum ex iiſdem mutilis humi prope jacentibus, erat exploratiſſimum. Ubivis quoque cælaturæ artifici manu elaboratæ proſtabant, & imaginum picturæ, omni debita proportione ſervata, ad vivum delineatæ. Ita videntur Primores Magnateſque Palmyreni in hiſce con-

conditoriis exſtruendis contendiſſe, ut alter alteri ſumptibus & magnificentia anteirent, quaſi extra belli, terræmotus, aut temporis caſum fuiſſent poſita, & in omne ævum εἰς τὸ παντελὲς αἰώνιον τιμὴν, ſive *in honorem* tum ſui tum familiæ *abſolute & omnino ſempiternum*, ut hic ſibi blanditus eſt Odænathus, manſura. Ex ædiculis unam penitiſſime explorare placuit: a cujus oſtio, quod Auſtro objacet, recta excurrit porticus ad extremitatem uſque tecti. Strato aliquantulum effracto ac inde abrepto, inferiorem cryptam inſpicere & contemplari licuit; æquali prorſus modo partitam, intervallis alterutrinque pariter continentibus ſex loculos, parietibus medioxumæ craſſitudinis disjunctos, quorum ſinguli in ima parte recipiendo corpori humano vel maximæ molis ſufficiunt: in tota vero cavitate ſex aut ſeptem cadaverum ſimul congeſtorum, ſibique invicem, prout moris apud ipſos antique fuiſſe videtur, cumulatorum capaces. In tribus autem contignationibus ab oſtio ſurgentibus, cameræ eodem prorſus modo partitæ, unius ejuſdemque figuræ erant: niſi quod a ſecundo ſtrato loculi unius ſpatium gradibus, quibus ad ſuperiora fit aſcenſus, aſſignatur. At cum verſus faſtigium ædes quaſi in anguſtum ſint contractiores, non eadem loculorum ratio ſervari potuit: duabus quippe ſupernis contignationibus non æqualem partitionum numerum admittentibus: in quibus ſi quædam corpora reponerentur, id honoris Fundatori datum fuiſſe conjectando volunt noſtri, ut nimirum cæteris altiori loco, dignitatis & prærogativæ gratia, ſuperponeretur.

In qua vero hujus auguſti & elegantiſſimi ambulacri parte olim collocatum fuerit Odænathi conditorium, proculdubio illuſtre, magnificum, & dignitati

tati Senatoriæ, qua tunc inclaruit, congruum, animo concipere vix licet: nam lapis iſte, qui olim portæ ϖαφιῶνος imminebat, hanc epigraphen continens, inde ad alienum locum transfertur, utpote in oſtiolo, quo in aream intra amplum iſtum ambitum, quem olim occupaverat templum Beli, itur, hodie ſuperimpoſitus.

ΟΔΑΙΝΑΘΟΝ. Odænathus a ſuavitate & candore morum nuncupatus: ܚܕܢܬ, *chodanat*, *qui hominibus eſt amicus.* Nomen, ut videtur, apud Syros commune. Erat quidam ejuſdem nominis, diſcipulus Plutarchi, quem ἀπὸ Συρίας fuiſſe exertim dicit Suidas. Zoſimo Ὀδάναθος, Zonaræ, & Georgio Syncello Ὠδέναθος, Agathiæ Scholaſtico Ὀδέναθος, *(z)* Petro, Patricio & Magiſtro, patria Theſſalonicenſi, qui floruit ſub Juſtiniano, Ὀδέναθος, pro quo male ibi excuditur ὁ Δέναθος, quaſi ὁ eſſet articulus, ſcriptoribus Latinis promiſcue Odenathus & Odenatus: uti ſculptum quoque reperi in nummo antiquo apud nobiliſſimum Virum, D. Joannem Cottonum Baronettum, ΟΔΕΝΑΤΟΥ. Joanni Malelæ Antiocheno, Scriptori futiliſſimo, diminutis abſciſſisque duabus prioribus literis, Ἔναθος.

Maxime errare mihi videntur, qui *Enatum* cum *Ignatio*, quod erat Imperatoris Gallieni cognomentum, male intellecto, & ad partes fruſtra advocato *(a)* Patino, confundentes, nomen illud ab *Odenato* derivari volunt. Non ita dignitatem ſuam proſtituere ſoliti erant Imperatores Romani, ac ſi adſcititium titulum ab extraneo, utut bellatore ſtrenuo, & de illis

(z) In excerptis delegationibus ex hiſtoria illius, inter Scriptores hiſtoriæ Byzantinæ. tom. 1. pag. 29.

(a) Imperatorum Romanorum numiſm. pag. 414.

illis bene merente, suis gentilitiis nominibus, quasi novus familiæ splendor inde accrevisset, abripere vellent. Certissimum est, Gallienum appellari *Ignatium*, tum ex nummo a Prusæ ad Hypium fluvium sitæ civibus in illius honorem percusso, cujus ectypum cum inscriptione exhibet Patinus: ΠΟΥ. ΛΙΚ. ΙΓΝΑ. ΓΑΛΛΙΗΝΟϹ. tum ex lapide apud Fulvium Ursinum, & ex altero Patavii exstante, in quo Gallieni nomen omittitur, quos erudite pro more explicat (*b*) Reinesius. *Egnatius* interdum scribitur, & communius quidem, quod plane idem est. Nomen autem Egnatii ante multa secula inclaruit. Marci Egnatii, qui erat Ædilis plebis, & postea Prætor, meminere Suetonius in Octaviano cap. XIX. & Dio lib. LIII. Plures ejusdem cognominis memorantur a Cicerone, Seneca, Tacito, aliisque. Nomen certe Latinæ originis, quod cum Romanis legionibus, ut verisimile videtur, longe ante Trajani tempora in Orientem transibat, & inde quoque a Syris arreptum. Hinc nomen suum adeptus est sanctissimus Martyr, Ignatius episcopus Antiochenus.

Quod vero ad τὸ ΕΝΑΤΟΥ in postica alîus apud eundem Patinum nummi parte expressum spectat, illi per omnia similem geminumque, optime conservatum, adhucque pristini nitoris retinentissimum, inter alios Gallieni, mihi communicavit Vir illustrissimus, & omni elogio, quod præclarissimæ mentis excelsæ dotes, antiqua & inconcussa fides, politioris literaturæ amor, eximiaque erga literarum studiosos benignitas merentur, cumulandus, Henricus Comes Petriburgensis:

ΑΥΤ. Κ. Π. ΛΙΚ. ΓΑΛΛΙΗΝΟϹ. ϹΕΒ.

(*b*) pag. 317.

in averſa vero parte aquila, corollam in ore gerens, cum ramuſculo ſuper alam ſiniſtram, ENATOY L. Cum vero nullus character, quo numerus ſignari ſolet, τοῦ L. i. e. λυκάβαντος reſpondeat, illud ENATOY eſſe numerale adjectivum, & annum nonum, quo cudebatur iſte nummus, denotare ſatis conſtat, proindeque nec quicquam cum Ignatio, multo minus cum Odenato commune habere pro certo ſtatuendum eſt. Accedit, quod ſi proprium fuiſſet nomen, ab altera parte Gallieni nomini, ut in lapide & altero nummo fit, & caſu quidem recto, illud præponi debuiſſet.

Generis nobilitatem patris & avi nomina, hic, uti & in aliis Inſcriptionibus, pro more apud Palmyrenos Magnates, tum amoris erga defunctos tum honoris gratia, uſitatiſſimo, paſſim videre eſt, poſita oſtendunt. Potuit fortaſſe multo longiorem antiquioremque Progenitorum ſeriem recenſuiſſe: quam hac de cauſa dicit Zoſimus ἐκ προγόνων τῆς παρὰ τῶν βασιλέων ἀξιωθέντα τιμῆς. Non tam majorum meritis, quam ſapientia & virtute propria ad præcipuas dignitates & præfecturas poſtea evectus, a Pollione *Palmyrenorum Princeps*, alibi quoque *Rex* nuncupatur. Quo tempore hoc monumentum poſuit, erat tantum CYNKAHTIKOC, inter Viros Conſulares, quales erant multi, paris dignitatis, qui rempublicam iſtam regebant, recenſitus: qua de cauſa a Sexto Rufo, quem S. Hieronymus in ſua verſione Chronici Euſebii ſequitur, tantum appellatur *Decurio:* i. e. Βουλευτὴς Palmyrenus. At ſane Agathias maxime lib. IV. erravit, hac Inſcriptione & melioris notæ Scriptoribus corrigendus, qui illum ἄνδρα ἀφανῆ τὰ πρῶτα καὶ ἄγνωτον vocat. Cum vero res Romanorum, quæ tunc temporis in Oriente peſſum ibant

ibant, & erant deploratiſſimæ, Perſis profligatis, reſtituiſſet, Auguſtus a Gallieno, ignavo quidem, & ventri dedito, *inque omnem laſciviam diſſoluto*, renunciatus eſt, *participato cum ipſo Orientis imperio.* Quæ vero de Odænathi fortitudine, prudentia, præliis, victoriis, ſumma per univerſum fere Orientem, qua pollebat, rerum adminiſtratione, deque illa miſeranda cæde a Mæonio conſobrino perpetrata, item de fortiſſima ac ſpecioſiſſima fœmina, Zenobia conjuge, filiiſque, apud Pollionem, Vopiſcum, Zoſimum, alioſque Scriptores fuſe, ſingillatim, & diſtincte juxta temporis ſeriem habentur, cum ea omnia cuivis hiſce literis vel leviter tincto ſatis obvia ſint, ut hic ad nauſeam Lectoris repetantur, nec decet nec convenit.

ΑΙΡΑΝΟΥ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟΥ. Ita in MS nullo articulo interveniente. Hæc enim duo nomina ad patrem Odænathi pertinere mihi quidem videntur: eo quod quemlibet ſuperiorem gradum in recta ſtemmatis genealogici linea, interpoſito articulo præpoſitivo ΤΟΥ, accurate diſtingui cæteræ Inſcriptiones doceant.

ΤΟΥ ΝΑϹΩΡΟΥ. Νάζωρος a نصر, *naſara, juvit, defendit:* inde ناصر, *naſir, adjutor, defenſor.* Nomen apud Arabes ſatis commune: & نصور, *noſur,* & نصر, *noſar*, ejuſdem ſignificatus. Sæpiſſime ingreditur compoſitionem propriorum nominum, quibus adjungi ſolet tam in fine quam in principio: ut *Nabonaſarus*, rex Babyloniorum; *Nabuchodonoſorus*, qui Hieroſolyma expugnavit; *Naſireddin, adjutor juſtitiæ, Abunaſir, pater adjutor, Naſiroddaula, adjutor victoriæ, Almalech alnaſir, rex adju-*

tor, & plura ejuſmodi, quæ, tanquam elogia aliis diſtinctivis nominibus præpoſita, in Abulpharagio, Elmakino, cæteriſque hiſtoriæ Saracenicæ Scriptoribus ubivis occurrunt.

ΕΙϹ ΤΟ ΠΑΝΤΕΛΕϹ ΑΙΩΝΙΟΝ ΤΙΜΗΝ. In Inſcriptione prima ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΑΙΩΝΙΟΝ ΓΕΡΑϹ. Ita ex ſepulchralium monumentorum & ſtatuarum magnificentia æternitatem famæ ſibi ſpoſponderunt. Antiochiæ in luco Daphnes ſtatuæ inſcriptum, ΑΡΤΑΒΑΝΩΙ Η ΜΝΗΜΗ ΑΙΩΝΙΑ: apud Reineſium pag. 819. ut cætera ſimilia, quæ apud eundem & Gruterum reperienda ſunt non exſcribam. Hinc Chriſtiani poſterioribus ſeculis formulam ſuam, *Æternæ memoriæ*, mutuati ſunt.

Dolendum eſt omnino characteres Syriacos, (qui hic, uti & in omnibus fere marmoribus Palmyrenis, quæ luſtrantium oculis ſeſe ubivis objecere, ſubtus inſculpuntur) non eſſe accuratius deſcriptos, quorum ſubſidio tum veterum Syrorum ſcriptura, quæ per tot ſecula latuit in lucem & uſum revocari, tum Græcæ Inſcriptiones melius intelligi poſſent. Nam veriſimile videtur, unam eandemque rem utraque lingua ſignificari, ut tum concives tum adventores e Græcia & Aſia minori, quiſque nimirum in ſua lingua, propriis characteribus, quibus aſſueverint, ſignata, de laudibus defunctorum ſine ope interpretis facilius & quaſi primo intuitu informarentur.

Ad tertium decimum.

ΖΕΒΕΙΔΑΝ. *Zebeides* commune Syrorum & Judæorum nomen, idemque cum *Zebedæo*, paſſim in ſacris Evangeliis memorato. Contracte Zabdas: ita nuncupatus præfectus exercitus, quem ad ſubigendam Ægyptum miſit Zenobia: Ζάβδας ὁ Ζενοβίας ϛρατηγὸς

Zo-

Zoſimo; male Pollioni Sabas, & Vopiſco Zabas. Zabdas Hieroſolymorum viceſimus ſeptimus epiſcopus apud Euſebium in Chronicorum libro poſteriore.

Imperfecta, quæ ſequuntur, Syriaca ſunt, & fortaſſe agnomina Zebeidæ.

Cuivis notiſſimum eſt, Vologeſiadem eſſe urbem ad Euphratem infra Babylonem ſitam, quam tempore Neronis condidit Vologeſus, rex Parthorum. Stephanus περὶ πόλεων: Βολογεσίας, πόλις πρὸς Εὐφράτην, ἐκ Βολογήσου βασιλέως ὠκισμένη. Urbs hæc Ammiano Marcellino lib. XXIII. Vologeſſia, (c) Plinio rectiſſime, Volegeſocerta i.e. Vologeſi civitas. Ita enim *Kerta* ſignificat Syriace. Inter hanc urbem & Palmyram renovatum erat commercium, quod nuperum ſub Gordiano bellum interruperat: (ἐντόρειαν certe in editis exemplaribus male ponitur pro ἐμπορίαν) operam utiliſſimam hac ex parte impendente Julio Aurelio Zebeida, cujus beneficii gratam memoriam recolentes, ſocii itineris, monumentum hoc honoris gratia illi dedicarunt.

Ad quartum decimum.

ΣΕΠΤΙΜΙΟΝ ΑΙΡΑΝΗΝ. Hoc baſi columnæ inſcriptum. Septimius Æranes, vir ſenatoriæ dignitatis, filius Odænathi, dum adhuc privatus erat pater, licet ſplendidis natalibus, ut ex ſuperioribus liquet, ortus, nec adhucdum purpura indutus, quando nimirum monumentum hoc in honorem Æranis erigeretur: aliter non nudo nomine appellandus. De hoc Ærane penitus ſilent hiſtoriæ.

Cætera quæ ſequuntur, in ſcapo ejuſdem columnæ exſtant.

(c) Nat. Hiſt. lib. VI. cap. 26. *Nuper Vologeſus rex aliud oppidum Volegeſocertam in vicino condidit.*

ΕΞΑ... ΝΤΩΝ ΑΥΡΗΛΙ... Ρ. ΗΛΙΟΔΩΡ. CΤΡΑΤΙΩΤΗC ΛΕ.... ΚΗC ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ. Ita in exemplari manuſcripto. Aurelius Heliodorus miles ordinarius legionis CΚΥΘΙΚΗC *Scythicæ:* (ſic enim lacuna impleri poteſt) Scythica enim quarta legio caſtra ſtativa in Syria habuit; uti teſtatur Dio lib. LV. * cui Severum poſtea Imperatorem olim præfuiſſe dicit Spartianus: vel ΠΑΡΘΙΚΗC *Parthicæ*: Parthicas enim primam & tertiam eundem Severum quoque in Meſopotamia, vicina Syriæ, & a qua interfluo Euphrate dirimitur, inſtituiſſe aſſerit idem nobiliſſimus Hiſtoricus: quibus poſtea † quarta addebatur. Facilis inde ad Syriam, prout res tulerint, tranſitus: facilis etiam caſtrorum mutatio. Cum vero conſtet ** ex Notitia dignitatum imperii Romani, non ſolum Equites Scutarios, alioſque Illyricianos in Palæſtina, Arabia, Syria, Euphratenſi, Oſrhoena, & Meſopotamia collocatos fuiſſe, ſed etiam peculiariter *** *præfecturas legionis primæ Illyricorum* Palmyræ manſiſſe, libentius admitterem ΙΛΛΥΡΙΚΗC legi oportere, ni obſtaret, quod in ſpeciali legionum, quas ſuo tempore reſtare teſtatur, recenſione, *Illyricæ* ſive Illyricianæ non meminit Dio. Floruit ille circa A. C. CC. XXVIII. Hæc ergo legio inter Dionis & Notitiæ illius Collectoris, quem certum eſt longe poſt Conſtantinum Magnum vixiſſe, tempora videtur in Syriam introducta: an vero tam paucis, viginti circiter aut triginta, poſt Dionem annis, (monumentum enim hoc tempore non multo inferius eſt, utpote A. C. CC. LI. erectum) id plane eſt incertiſſimum & merito dubitari po-

* V. quoque Notitiam dignitatum Romani imperii ſect. XXIV.
† V. Sect. XXV.
** Sect. XXII. XXIII. XXIV. XXV. XXVI.
*** Sect. XXIII. Sub diſpoſitione Ducis Phœnices.

poteſt. Ad hæc accedit, quod in iſta ingenti marmorum hodie exſtantium, quæ legionum cæterarum nomina oſtentant, mole legio *Illyricæ* cognomento aut titulo, quantum ſcio, (neque enim hoc præfidenter ſtatuere auſim) prænotata non occurrat.

Beneficiorum memor & gratitudinis ſenſu tactus, noſter miles Patronum ſuum, ΤΟΝ ΠΑΤΡΩΝΑ, (ita enim legendum eſt) hoc honorario monumento, quod ΕΞ ΑΡΚΟΥΝΤΩΝ, (modo cum venia vacuum ſpatium hoc modo implendum ſit; τὰ autem ἀρκοῦντα *quæ ſufficiunt*) hoc eſt, ex ſuis moderatis opibus, quas labore, continentia, & frugalitate, ſatis pro mediocri ipſius fortuna, collegerat, colit & veneratur.

Male, ut puto, confunditur miles noſter cum Lucio Aurelio Heliodoro Palmyreno, cujus mentio in epigraphe tabulæ marmoreæ apud Romam in hortis quondam Carpenſibus, quam edidit Joſephus Scaliger in libro v. de emendatione temporum, Gruterus in magno & immortali ſuo opere Inſcript. LXXXVI. 8. & non ita pridem Sponius tum in curioſis Inquiſitionibus Gallice ſcriptis, tum in Miſcellaneis eruditæ antiquitatis cum elegantibus figuris reliquoque ornatu: non ſolum quod diverſo prænomine inſigniantur, nec illud, quo conveniunt, eodem ordine collocetur, hic nimirum Lucius Aurelius dictus, ille Aurelius .... P. h. e. vel ΕΡ. ΟΥΑΛΗΡ. ΤΙΒΕΡ. ΚΟΡ. ΜΑΡ. *Herennius*, *Valerius*, *Tiberius*, *Cornelius*, *Marcus*, aut ejuſmodi: ſed quod ille etiam miles gregarius eſſe videatur, ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ, gente Romanus, ſtipendio ordinario in legione ſive Scythicâ ſive Parthica merens, nullaque ornatus dignitate: hic vero civis Palmyrenus, nobili proſapia, ut videtur ex patris Antiochi nomine adjecto, prognatus, nec militari fungens mu-

 nere,

nere, cujus mentio fit in ſequente Inſcriptione, aſſumpto Hadriani nomine (* neque enim hæc lectio mihi videtur ſolicitanda, licet Triſtanus, & ut ipſe ait, Henricus Valeſius reponere velint ΑΔΡΙΑΝΕΥΣ) qui de ipſius urbe natali meritus eſt, & cui non modicam magnificentiæ partem debuit, utpote quem novum quaſi Fundatorem, Κτίστην, agnoverunt colueruntque cives, inde, ut teſtatur † Stephanus Byzantinus, Ἀδριανοπολῖται nuncupati: & præterea quod monumentum iſtud Romanum tam affabre & belle politum, patriorum numinum, quibus argenteam ſtatuam (σίγνον σὺν παντὶ κόσμῳ) omni debito apparatu decoratam dedicavit, imaginibus, interpoſita pino, in intercolumnio ſculptis, ab homine privatæ ſortis, quales erant milites legionarii, vix aut ne vix quidem exſtrui poſſit. Nec mihi quidem videtur veriſimile, militem noſtrum illum aliqua cognatione attigiſſe, multo minus filium fuiſſe: licet anni æræ Seleucidarum in utriſque monumentis ſignati ambos ſimul florere potuiſſe facile admittant. Quippe Heliodori nomen apud Romanos iſtorum temporum ſatis commune erat, & a multis militibus aut proletariis longe diverſi generis, ex clientela præpotentis cujuſpiam viri, familiæ principis, ita nominati, aut alias ob cauſas aſſumptum.

Ad quintum decimum.

ΛΟΥΚΙΟΥ ΑΥΡΗΛΙΟΥ ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ. Vide quæ ad antecedentem Inſcriptionem annotavimus.

Ad

* Eruditiſſimus Noviſius contendit Ἀδριανὸς eſſe nomen adjectivum, idemque eſſe ac civem Hadrianæ i. e. Palmyræ: licet concedat illud nomen Ἀδριανεὺς rectius efformari oportuiſſe. De Epochis Syro-Macedonum diſſert. II. cap. III. ſect. 2.

† Stephanus in Πάλμυρα. Οἱ δὲ αὐτοὶ Ἀδριανοπολῖται μετωνομάσθησαν, ἐπικτισθείσης τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ad sextum decimum.

ΠΟΥΠΛΙΟΝ. In MS. . . ΥΠΙΛΙΟΝ. Opilius, vel potius Rupilius Vorodes, si non frater Septimii Vorodis, de quo proxime, saltem ejusdem stirpis & familiæ cognatus, & illi *σύγχρονος*. Quis Syrus iste *Belacabosarsa*, qui amicum suum hoc monumento honorat, deletis Palmyrenorum tabulariis & historiis, penitus ignoratur & latet. Nomina Deorum honoris causa Regum, Principum, Magnatumque nominibus præfigi solere notius est, quam ut probatione egeat. A Belo igitur celebratissimo Phœnicum derivatur, cum additamentis ex eadem lingua petendis: قابوس عرشر, *kabos arsha*, quasi *pulcher solio*, *vel pulcher gloria*, *vel pulcher præfectus & rector populi.*

Ad nonum decimum.

ΣΕΠΤΙΜΙΟΝ ΟΥΟΡΩΔΗΝ. Ex quo Oriens victricibus Romanorum armis cesserat, Syros suis nominibus propriis, quibus inter concives & contribules dignoscerentur, sive ad gratiam victorum aucupandam, sive ex affectatione & amore novitatis, illorum quoque prænomina præfigere solitos fuisse hæ Inscriptiones satis clare demonstrant. *Septimii* vero prænomen magni apud ipsos præcipuæque authoritatis Viri impendio & quasi certatim arripuere, quales hic Vorodes, ipse Odænathus, illius uxor Zenobia, filiusque Airanes, & illorum exemplo omni proculdubio non infimi gradus quamplurimi alii: nimirum ob honorem & memoriam fortissimi Imperatoris, Septimii Severi, qui Syriam Armeniamque feliciffime emensus, Parthis, Arabibus, Osrhoenis, Adiabenis, cæterisque illarum regionum populis superatis, perennia victoriarum & famæ mo-

numenta apud illos undiquaque reliquit: cujus nomen Palmyreni, benignitatis erga majores præſtitæ, & beneficiorum, quibus de patria meritus fuerat, ex grato animo fortaſſe conſcii, obſoleſcere noluerunt.

ΟΥΩΡΩΔΗΝ. *Orodes* nomen erat regis Parthorum, filii Phraatis, qui Craſſum profligavit. V. Dionis Caſſii hiſtoriæ Romanæ lib. XL. Vorodes autem a fulvo colore dictus, ab Arabico nimirum ورود, *voroad.* Non multum abludit Herodes, nomen apud Idumæos & Judæos ſatis notum: quo etiam Odænathi filius natu maximus ex priore conjuge nuncupabatur. Sed hoc mihi videtur eſſe diverſæ originis.

ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ CEBACTOY ΔΟΥΚΗΝΑΡΙΟΝ. Επίτροπος tributorum nomine Principis exactor, & ipſius in colligendis publicis pecuniis Procurator, &, ut ſequioris ævi vocabulo utar, *Agens.* Ejuſmodi Procuratores, juxta ſapientiſſimi imperatoris Auguſti inſtitutum, in Provinciis Romanorum ditioni ſubjectis, una cum Præſidibus, quibus vitæ neciſque poteſtas concredebatur, miſſi erant. Ex his Provinciis, quædam peculiari Cæſarum juriſdictioni, quædam, inde *populi Romani Provinciæ* dictæ, Senatus curæ & regimini ſuberant: in his liberti, in illis vero viri equeſtris dignitatis pecunias fiſcales publicosque reditus exigebant: quod ex * Dione conſtat. Ex hoc ordine erant Coponius, Pontius Pilatus, aliique Procuratores Judææ, & uterque avus Cn. Julii Agricolæ, quod tanquam rem certam longoque uſu ſtabilitam in ipſis ſoceri ſui vitæ initiis ſtatuere videtur Tacitus, ipſe quoque Eques, & Belgicæ Galliæ Procurator. Hi *Procuratores Cæſarum* ſive *Auguſtales* peculiariter appellati. Licet vero Procuratorum munus ad pecuniarum rationes, cæteraque, quæ

* Lib. LIII.

quæ ad ærarium ſpectabant, ex vi primæ inſtitutionis pleraque ex parte reſtringeretur, tamen abſentibus Præſidibus, & quandoque alias, literarum imperatoriarum auctoramento muniti, in cæteris rebus adminiſtrandis ſummam exercuere poteſtatem, utpote loco & vice Præſidum conſtituti, illorumque partibus fungentes. Quod de Coponio ex Joſepho, deque Pontio Pilato ex ſacris Evangeliis certiſſime conſtat. Interdum unus idemqum erat & *Præſes & Procurator*: ut poſt Gutherium oſtendit Vir maximus, & a me nunquam ſine præfatione honoris & reverentiæ nominandus, D. Joannes Pearſonus, nuper Epiſcopus Ceſtrienſis. Poſtea Procuratores nuncupati erant *Ducenarii*, iſthoc titulo, licet inferioris curiæ & cenſus judicibus ab Auguſto Cæſare conſtitutis, qui in cauſis plebis infimæ diſceptandis de levioribus ſummis cognoſcerent, olim competiiſſet *, ſuccedentibus ſeculis ad denotandam hanc eminentem dignitatem translato, quem a ſtipendio ducentorum ſeſtertiorum, quod ex ærario percipere ſolebant, Procuratoribus inditum fuiſſe expreſſe ſtatuit † Dio: cui ſi originem vocis inde ab ipſo pecuniarum numero petendam eſſe concedamus, certo tamen liquet, vel illo fatente, ſtipendium illud pro dignitate Procuratorum aut Provinciarum, quarum reditus colligebant, ſæpenumero variari. Sane munus erat magnæ auctoritatis, nec minus ſplendidum ac illuſtre. Non enim ſolebant Ducenarii palam prodire, niſi δορυφορούμενοι, ſive ſatellitum caterva muniti & ſtipati: qualem pompam, faſtuoſam quidem, & quæ viro ſacris eccleſiaſticis ex voto & profeſſione dedito neutiquam conveniebat,

Paulo

* Sueton. in Octavio Cæſare Auguſto. Sect. XXXII.
† Lib. LIII.

Paulo Samosatensi, Antiochiæ episcopo, istam dignitatem a Zenobia religioni ritibusque Judæorum addicta, cujus auspiciis & patrocinio iniquissime superbiens, se suamque hæresin, Catholicis diu frustra oppugnantibus, tueri ausus est, consecuto, Antistites in ista urbe ad illius impium pestiferumque dogma, ne Orthodoxorum animis sensim irreperet, diro anathemate averruncandum congregati, merito exprobrarunt in epistola synodica apud * Eusebium, quasi sacra episcopalis dignitas præ hac nova seculari, quam ambitione & typho exagitatus arripuerat, omnino sorduisset. Δουκηνάριος μᾶλλον ἢ ἐπίσκοπος θέλων καλεῖσθαι; ut cætera vanitatis & arrogantiæ, qua tumebat, indicia & argumenta non exscribam.

Sed de *Procuratoribus Ducenariis* Lectorem curiosum, delicatique oris & stomachi, ne illi crambe centies cocta ad nauseam usque obtrudatur, remitto ad Scaligerum in Manilium †, Casaubonum & Salmasium ad Capitolinum in Pertinace, Rigaltium ** ad S. Cypriani epistolam LXVII. Gutherium de officiis domus Augustæ passim, Du-Fresnium in utroque Glossario mediæ & infimæ Græcitatis & Latinitatis, & præcipue D. Pearsonum, qui hanc rem accuratissime tractavit in Adnotationibus ad articulum Symboli Apostolorum de crucifixione B. Salvatoris sub Pontio Pilato.

Septimium Vorodem summa Procuratoris, ut puto, Gallieni (neque enim a verosimile abludit, Romanos Imperatores reditus quosdam e regione Palmyrena percepisse) potestate tunc temporis instructum fuisse ostendit τοῦ κρατίστου elogium & blanda compel-

latio,

* Hist. Eccles. lib. VII. cap. 30.
† Edit. Lugduno-Batavæ 1600. pag. 166.
** Edit. Oxon. pag. 174.

latio, qua illum non ſolum amicum ſed patronum ſuum agnoſcit Julius Aurelius Ealmes, Eques Romanus, quem vix aliter pro dignitate equeſtri, quam adeptus eſt, ſeſe in clientelam illius recipere voluiſſe, jure merito ſuſpicabimur.

ΑΡΟΑΠΕΤΗΝ. Variatum eſt in hoc vocabulo hactenus plane incognito exſcribendo, literis aut fractis aut exeſis aut præ vetuſtate evaneſcentibus. Aliud enim exemplar in Actis Philoſophicis editum habet ΑΡ.. ΑΠΗΤΗΝ; errore ſatis luculento & cuivis vel maxime obvio: veram autem lectionem reſtituere non adeo facile erit. Alii Αρ&ayacute;γήτην i. e. *Præfectum annonæ:* alii longe probabilius, Αρχαγέτην i. e. *Principem familiæ*, φύλαρχον, ſive ſenſu reſtricto Εθνάρχην. Sed neutra emendatio mihi placet. Vox prior plane nova eſt: & quod ad alteram lectionem ſpectat, non parum obeſt, quod hic non de ſplendore & prærogativa natalium, aut de genere & familia ipſius agi videtur: quæ enim connexio aut convenientia inter Procuratorem Augusti Ducenarium & φύλαρχον fingi poterit? Potius vox illa, qualis qualis fuerit, ad caſtrenſis & armatæ militiæ, quem obtinuit, munus, titulum, & honorem referenda eſt. Quidni ergo ΛΟΧΑΓΕΤΗΝ, *Præfectum cohortis militum præſidiariorum* legamus? Α pro Λ ſæpe hic & alibi exſcribi ſolere, aliasque literas male aut invicem mutatas aut transpoſitas fuiſſe ex feſtinatione ſatis liquet. Si literarum ſpatiola illud paterentur, quo dignitati Procuratoriæ hæc militaris præfectura aliquatenus reſpondeat, legerem ΣΤΡΑΤΗΓΕΤΗΝ. Sed pudet ulterius hariolari.

ΣΑΑΜΗΣ In MSS. exemplari ΕΑΛΜΗΣ. Utra lectio verior ſit, dubitari poteſt. Plane videtur eſſe nomen Syriacum. Suis autem nominibus indigenas Syros Græ-

Græcas terminationes ad majorem gratiam & ſuavitatem pronuntiationis apud Romanos hoſpites & adventores addere ſolitos fuiſſe ex hiſce Inſcriptionibus abunde liquet. Videtur ergo Ealmes, ſi iſta lectio retineatur, ab عالم, ſive عليم, *alim*, derivari: quæ voces *virum ſapientem rerumque peritum & ſcientem* denotant. Sed obſtat, quod Ιππεὺς Ρωμαίων appelletur; cum notum ſit, imperii Romani rectores pro prudentia ſua advenas & exteros, tam in Provinciis quam in municipiis, de populo Romano bene meritos, honoris & benevolentiæ, ne dicam blanditiarum & aſſentationis cauſa, in ordinem equeſtrem adſciſcere conſueviſſe. Ad verſus iſtos Juvenalis Satyra VII.

Faciant Equites Aſiani,
Quanquam & Cappadoces faciant, Equitesque Bithyni:

annotavit vetus Scholiaſtes, *Equites Romani ex Græcis facti.*

Ad viceſimum.

Monumentum, quod præcedit, ſolus ille Julius Aurelius in honorem Septimii Vorodis erexit: hoc vero juncta aliorum opera & impenſis. Non enim hæc omnia nomina ad unum eundemque hominem pertinuiſſe videntur. Puilſus, M.... O C. (an Melenæus, an Malchus, an Mannæus) Malocha, Naſſumus, Syriaca nomina ſunt, quorum explicatio a Syrorum Arabumque linguis petenda eſt. Vocabula appellativa ejuſdem ſoni in utraque lingua occurrunt, quæ in propria nomina & cognomina gentilitia tranſiiſſe quiſpiam cum venia dixerit. Sed in re obſcuriſſima conjecturas

jecturas plane incertas inanesque proferre omnino pudet. Vereor autem, ne verba ista Ο ΚΡΑΤΙCΤΟC perfunctorie describantur. Vix enim quispiam se *τ ν κράτιςον* in monumento Patroni & Amici famæ dedicato præ modestia appellarem, licet titulus aliter dignitati suæ deberetur. Forte hic denotatur quoddam munus, quod Malocha iste sub Nassumo obibat.

Ad primum vicesimum.

Quispiam jure mirari potest, plura monumenta Latinis characteribus inscripta in ista ingenti ruderum, quæ apud Palmyram supersunt, mole hodie non exstare. Saltem hoc unicum curiosis Peregrinantium, dum huc illuc per plateas & vicos urbis vagarentur, oculis tantum sese subjiciebat, ultra extremitatem porticus, in ruderibus magnifici palatii, & puritatem marmoris exquisitioremque operis elegantiam & artem cæteris præferendi.

. . . . . . ES ORBIS. Lacuna ex aliis marmoribus, quæ ubivis fere gentium, quas virtus Romanorum penetraverat, adhuc reperiuntur supplenda: RESTITVTORES ORBIS, PACATORES ORBIS, RECTORES ORBIS, admodum frequenter: interdum CONSERVATORES ORBIS, licet rarius, & istiusmodi.

Descriptor observavit nomen Maximiani Herculii, quem ante paucos annos in consortium imperii assumpserat Diocletianus, fuisse ex industria abrasum. DIOCLETIANVS ET MAXIMIANVS INVICTISSIMI IMPERATORES: quod est frequens illorum elogium. Anno Christi CC. XCVII. juxta accuratissimos Pagii calculos, quo Galerius Maximianus

mianus * bellum contra Persas, expugnato in Armenia majori Narseo rege, & Mesopotamia recuperata, feliciter confecit, Maximiano Herculio Augusto V. & Galerio Maximiano Cæsare II. Coss. ut adnotavit Idatius in suis fastis Consularibus, vel anno saltem sequente, castra hæc a Diocletiano, qui tunc in Mesopotamia moratus est, provido consilio condita erant, tum ut Persarum in Syriam vicinasque Provincias Romanorum ditioni subditas, commodius illi repellerent, tum ut hisce propugnaculis muniti, ab omni subitaneo indigenarum impetu, cum pax inter limitaneos plerumque infida esse soleret, tutius agerent. Castra hæc ad Cercusium collocata fuisse extra dubium ponit Ammianus Marcellinus libro XXIII. qui sub Juliano in Persica expeditione militavit, & præsidium istud præsens exploravit, cujus descriptionem veritati, quam hausit oculis, congruam, nec tamen elegantiis vacuam, hic apponam: *Adscitis Saracenorum auxiliis, quæ animis obtulere promptissimis, tendens Imperator facili gradu Cercusium, principio mensis Aprilis ingressus est munimentum tutissimum & fabre politum, cujus mœnia Abora & Euphrates ambiunt flumina, velut spatium insulare fingentes. Quod Diocletianus exiguum antehac & suspectum, muris turribusque circumdedit celsis, cum in ipsis barbarorum confiniis interiores limites ordinaret, ne vagarentur per Syriam Persæ, ita ut paucis ante annis cum magnis Provinciarum contigerat damnis.* Castellum hoc, Κιρκήσιον, Φρούριον ἔσχατον, in extremis Romani imperii in Oriente finibus positum, sive ex Ammiano sive ἐξ αὐτοψίας aut aliunde, pari prorsus modo describit Author

* V. Eutropium libro IX. & Sextum Rufum in Breviario.

Author gravissimus, * Procopius, qui addit, Justinianum Imperatorem illud, aut ignavia militum præsidiariorum neglectum, aut temporum injuria, fluviorumque, quorum ripis insidebat, alluvionibus labefactatum, novis propugnaculis firmavisse.

Post hosce certissimos testes aliorum Historicorum & Geographicorum authoritatem ad fidem faciendam adsciscere omnino supervacaneum foret, & otiosi hominis laudem in re levicula affectantis esse videretur.

. . . . *ntes Ossiano Hieroclete.* Proculdubio marmor istud epigraphen literis majusculis Lectoribus visendam exhibet, licet in exemplari, quod sequimur, in Angliam transmisso, minutioribus contra istorum temporum perpetuum usum describatur: & omnino male. Hoc modo videtur melius efformanda.

. . . . NTE SOSSIANO i. e. CVRANTE, vel PONENTE, vel ERIGENTE. Ossianus nomen hactenus incognitum, nec apud antiquos Scriptores, ut puto, reperiendum. Sossiani autem nomen a Sossio derivatum, Hierocleti V. P. i. e. Viro perfectissimo, (hoc enim titulo interdum gaudebant Præsides sive Præfecti Provinciarum) inditum erat, pro more apud Romanos nomina familiarum, in quas transirent, aut quas aliqua cognatione attingerent, cum parva variatione assumendi, ut ab Æmilio, Valerio, Aurelio, Æmilianus, Valerianus, Aurelianus, & sexcenta ejusmodi, aut ex nimia affectatione & studio placendi delicatulis Romanorum auribus. Ita Herodes, filius Odænathi, in nummis appellatur Herodianus, & Diocles Dalmata post susceptum imperium

F

* De ædificiis Justiniani lib. I. pag. 6. & de bello Persico lib. II. cap. 5. pag. 97.

perium voluit nuncupari Diocletianus. C. autem Sosſius (ita ſcribit Dio † media litera geminata) Syriæ & Ciliciæ a Marco Antonio præficiebatur, &, ut habent Faſti a Sigonio editi, Proconſul ex Judæa anno urbis conditæ DCC. XIX. nonas Septembris Romæ triumphavit. Ab hoc viro, ſi non genus, ſaltem nomen duxiſſe Diocletem, Provinciæ hujus partis Syriæ circa Palmyram Præfectum, non abs vero abludere videbitur.

Ad ſecundum viceſimum.

Condita erat hæc eccleſia ſub Sergii Epiſcopi temporibus, ipſius cognato Maronio tunc Chorepiſcopo.

† Lib. XLIX.

FINIS.

